

Чекајући пресуду Управног суда Србије

ЧАСТ ИЛИ СУНОВРАТ СТРУКЕ

Питање је само дана када ћемо сазнати прву пресуду Управног суда после одлука Уставног суда по уставним жалбама на до сада донете пресуде у вези са ванредним усклађивањем војних пензија за 11,06 одсто. После тога, све ће бити, надамо се, лакше и брже. Досадашња незванична сазнања указују да ће тај суд поступити по најновијим одлукама Уставног суда Србије.

На већ шест година дугом путу у остваривању права на ванредно усклађивање војних пензија за 11,06 одсто стигли смо и до великог апсурда које је, по свему судећи, произвело домаће правосудје. Наиме, док основни судови све чешће доносе позитивне пресуде и део корисника војних пензија наплаћује штету проузроковану неусклађивањем месечних принадажности, Управни суд упорно истрајава на пресудама којима се негира законом утврђено право дела грађана ове земље.

Извесно је да све док Управни суд не поступи према најновијој Одлуци Уставног суда, неће отпочети исплата пензија увећаних за 11,06 одсто. А какви су изгледи да коначно зацари правда у овом маратонском судском процесу, разговарали смо са више правних стручњака. Сви они слажу се у једном: Уставни суд Србије је до те мере правно образложио ситуацију у којој су се нашли корисници војних пензија непоступањем надлежних државних органа, да је просто готово немогуће да Управни суд за своје доношење становишта пронађе неку нову пукотину или се ослони на неку нову чињеницу што би значило увођење у трећи круг судског процеса. Тај храм правосудја (Уставни суд Србије), руководећи се највишим правним актом и законима државе нашао је да су надлежни државни органи по службеној дужности били обавезни да од 1. 1. 2008. године повећају месечне принадажности војних пензионера, као и свим осталим пензионерима у Србији.

У анализа правне науке, као пример без преседана, вероватно ће бити забележен покушај дискриминације војних пензионера у режији Управног суда. Просто да човек не поверује: они који би највише требало да знају шта је то дискриминација и да у свему делују да се тако нешто не догоди, учинили су нешто што ће се памтити као промашај струке. Да ли је у питању нестручност, деловање механизма за притисак, инат или нешто друго, у овом часу није толико важно.

И док је и лаицима било јасно да се одлука у којој стоји да се пензионерима ванредно ускладе пензије за 11,06 одсто односи и на војне пензионере, то неким државним чиновницима, па и делу стручњака у правосудним институцијама није било јасно. Питамо се само како би било да је реч о неком иоле замршенијем спору.

У часу када се назире крај судског процеса треба мирно и достојанствено рећи да у маратонском процесу за остваривање права војним пензионерима нико није помогао. Смењивали су се министри одбране у чијој је надлежности било усклађивање војних пензија, а да нико од њих

није ни прстом мрднуо. Неки су на упозорења сарадника само одмахивали главом. Један од њих је чак рекао да ће проблеме војних пензионера решити биологија, или тако некако. Да ли је то брига за оне на чијим плећима је почивала одбрана земље? Зар се тако враћа родољубима који су листом били и остали одани отаџбини?

Народ је сажео богато животно искуство речима „Ко добро ради, добру да се нада. Ко зло чини, злу да се нада“. Па ипак нисмо за то да се било коме од неодговорних чиновника зло догоди. Да, баш тако! Здушно се надамо да ће држава, правосудје и наше друштво смоћи снаге да пред законом одговарају они који су свом народу причинили велику штету. Ваљда се неће догодити да за силне милијарде динара, које ће бити исплаћене на име судских трошкова, камата, правних заступника и вештака, ама баш нико не одговара. Ако се то одиста деси, свом сибином се намеће питање да ли ће нас, управо такве, под своје скуте примити Европа којој тежимо?

Очекивало се да ће, руководећи се истином, правдом и законима, војне пензионере подржати нека од политичких групација у парламенту, али се то није догодило.

У Министарству рада, запошљавања и социјалне политике такође није било разумевања, иако је у њиховој надлежности систем пензијско-инвалидског осигурања. Тамошњи државни секретар је пред телевизијском камером, не трепнувши, изјавио да војним пензионерима не припада ванредно повећање пензија.

Наше колеге у Румунији такође су се нашле на удару неодговорних чиновника. Из чиста мира, наиме, пре две три године, држава им је буквално препро-

ловила пензије. У насталом замешатељству и тихом бунту војних пензионера, знајући тежину војне професије, разлучујући законитост у односу на произвољну одлуку надлежних државних органа, имајући у виду каква се порука шаље домаћој и иностраној јавности, а посебно схватајући да би погрешна одлука учинила велику штету одбрамбеном систему земље, на њихову страну је стао тадашњи министар одбране, иначе генерал у пензији. Корак по корак у дијалогу са властима и политичким групацијама у парламенту, пронађено је решење. Донета је одлука да се пензије прерачунају спрам доприноса сваког војног пензионера у фонд пензијског и инвалидског осигурања. Када је обиман посао приведен крају, војни пензионери у Румунији нису само повратили половину закинуте пензије, већ су, у просеку, остварили бенефит за још око двадесет одсто. Када је то урађено, ушли су у нову мирнодопску битку. Онима који су, због потреба службе, отишли из редова војске на половини каријере и због тога примају значајно смањену пензију, издејствовано је повећање месечних принадажности.

Упркос свакојаким омаловажавањима која су понекад попримала обележја понижавајућег односа, војни пензионери у Србији су стрпљиво, снагом аргумената, истрајно, достојанствено и часно бранили своју професију и право на једнакост пред законима у земљи која има атрибуте правне државе.

Уставни суд је разматрајући уставне жалбе корисника војних пензија посебно апострофирао да је реч о посебно осетљивој категорији лица којима су примања из пензијског и инвалидског осигурања често једини извор прихода.

С обзиром да су одлуке Уставног суда општеобавезујуће и коначне, очекује се да ће Управни суд поступити према правним ставовима (детално и јасно образложеним) највише правосудне инстанце у земљи. Надамо се да ће повратити част струке и да неће дозволити да правосудје на овом конкретном примеру доживи сунуврат. Закони морају да се поштују, ма ко то био и нико не сме да у томе има било какве привилегије.

Републички Фонд ПИО мораће да отпочне исплате месечних принадажности по новом. Држава ће по пресудама основних судова надокнадити корисницима војне пензије закинути део заслужених примања. Тиме ће, надамо се, коначно бити стављена тачка на маратонски судски спор.

Зар је морало све ово овако да се деси?

Звонимир ПЕШИЋ

Примедбе и предлози на нацрт Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању

НЕОПХОДНО ЦЕЛОВИТИЈЕ РЕШЕЊЕ

Војне пензије су у Србији уведене пре 175 година (1835) и све до доношења Закона о Војсци Србије (2007. године), сем од 1945. до 1972. године, биле су уређене законима о војсци, што је било један од стубова високо цењеног статуса службе у војсци. Војна професија је специфична, а популација војних пензионера се по многим релевантним чиниоцима битно разликује од цивилних пензионера

Удружење војних пензионера Србије упутило је Управи за војно здравство Министарства одбране примедбе и предлоге на нацрт Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника. Због далекосежности предложених решења, овај акт објављујемо у целини:

„Као репрезентативно удружење чије чланство чини преко 70% корисника војне пензије, достављамо вам примедбе и предлоге на нацрт Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника,

Начелна – системска примедба и предлог:

Да се, уместо Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника, донесе Закон о социјалном осигурању војних осигураника, којим би целовито и аутономно у односу на цивилну регулативу било уређено пензијско-инвалидско, здравствено и социјално осигурање војних осигураника, чија би основа била поглавља XV и XVI Закона о Војсци Југославије и на тим одредбама засновани подзаконски прописи, уз евентуалне корекције условљене насталим променама у држави и Војсци Србије.

Образложење

Законом о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању издвојено је пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника из јединствено уређеног социјалног осигурања професионалних војних лица (ПВЛ) и интегрисано у јединствен систем пензијског и инвалидског осигурања Републике Србије. Такво уређивање пензијског и инвалидског осигурања ПВЛ је несврхисходно, без упоришта у релевантним факторима, са могућим негативним ефектима по сегмент одбране у будуће, а из следећих разлога:

1). Војне пензије су у Србији уведене пре 175 година (1835) и све до доношења Закона о Војсци Србије (2007. године), сем од 1945. до 1972. године, биле су уређене законима о војсци, што је било један од стубова високо цењеног статуса службе у војсци,

2. Војна професија је специфична, а популација војних пензионера се по многим релевантним чиниоцима битно разликује од цивилних пензионера:

- војну професију карактерише: бављење оружаном делатношћу; повећани степен напрезања и ризика; униформност, субординација и дисциплина; посебни услови рада; ограничавање неких права; неопходност психолошког здравља и стабилности војних лица; императив непрекидног усавршавања и тако даље;

- по образовној структури – високу стручну спрему има 60,12%, вишу 7,39% и средњу 32,49% војних пензионера (у Србији има високу спрему 6,52%, вишу 4,46% а средњу 42,08% цивилних пензионера);

- пун радни стаж од 40 година има 50,51% војних пензионера (од тога 13,03% преко 40 година), изнад 35 година 28,80%, а мање од 35 година само 20,29%,

- **морталитет војних пензионера је велики**, што је последица претрпљених тегоба специфичности војне службе.

3) Управо због напред наведених разлога, **више од 85% земаља света, са свих континената, има аутономно уређен систем војног ПИО**, а само око 15% јединствено решење за све осигуранике.

4) **До ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о ПИО (1. 1.2012. године) све видове социјалног осигурања војних осигураника спроводио је Фонд СОВО** (основан 1972. године), који је са само 75 извршилаца опслуживао око 50.000 војних пензионера и 260.000 корисника осталих права из социјалног осигурања.

То је далеко економичније од садашњег стања у коме Фонд за СОВО са безмало истом логистиком и кадровима обавља само послове задржавног и дела социјалног осигурања у ужем смислу, док се делом средстава из доприноса војних осигураника партиципира у финансирању Републичког фонда ПИО.

5) Систем социјалног осигурања ПВЛ који је био на снази до 1. јануара 2008. године је уређен по начелима и на начин који су заступљени у већини држава чланица НАТО и Европске уније, као и држава ван тих асоцијација: аутономно у односу на систем социјалног осигурања у Републици Србији; пензијски основ чини нето плата у месецу који предходи пензионисању; минимални стаж за стицање права на старосну пензију износи 20 година итд.

Идентичан захтев садржан је и у Петицији поднетеј 2011. године највишим органима законодавне и извршне власти, коју је потписао преко 31.000 корисника војних пензија, али је она прећутно игнорисана. Негативни ефекти разбијања јединственог аутономно уређеног социјалног осигурања војних осигураника су се већ испојили током двогодишње примене Закона о ПИО (од 1. 1.2012. године до данас), па је сада прилика да се учињена системска грешка исправи на начин који предлажемо.

Примедбе и предлози за измене и допуне решења садржаних у нацрту:

Чланом 2. Нацрта, у војне осигуранике су сврстани и војни службеници и војни намештеници (грађанска лица на служби у Војсци), чиме се знатно повећава број пацијената војних здравствених установа. Не оспоравајући ово решење, указујемо да, ипак, треба размотрити његову спроводљивост и одрживост са аспекта капацитета постојећих здравствених установа, односно материјалних могућности повећања тог капацитета.

У члану 122. Нацрта, изменити и допунити став 2. тако да гласи:

„лицу из става 1. овог члана припада накнада трошкова смештаја и исхране ако због остваривања права из здравственог осигурања мора да преноћи у другом месту.“

У члану 125. став 1. Нацрта речи: „у једнократном износу“ заменити речима: „у једнократном износу двоструке“.

Сматрамо да разлози и околности због којих је установљено право на посмртну помоћ у једнократном износу двоструке пензије у последњем месецу пре смрти корисника војне пензије нису отклоњени нити побољшани, већ, напротив, погоршани, па би редуцирање овога права довело у тежак положај чланове породице умрлог.

Члан 134. изменити, тако да гласи:

„Материјално обезбеђење обухвата накнаде трошкова по основу стамбеног збрињавања и друге врсте помоћи за побољшање материјалног положаја корисника права прописане законом и општим актима Фонда (опоравак, једнократна новчана помоћ због тешког материјалног стања, трошкови здравственог збрињавања и друго).“

Материјално обезбеђење је право из социјалне заштите, чије је остваривање стављено у делокруг Фонда СОВО. Наменено је стамбено и на други начин социјално угроженим КВП и за његову реализацију се сваке године Буџетом планирају одређена новчана средства. Његово редуцирање само на стамбену проблематику је недопустиво и представља флагрантно кршење стечених и дугогодишње коришћених права КВП.

Поред тога, одредба овог члана Нацрта је у колизији са одредбом чл. 196. став 1. тачка 5., којом се прописује да се средства Фонда користе за стамбено збрињавање, накнаду дела трошкова становања и друго.

Чланове 187 и 189. Нацрта изменити, тако да гласе:

Члан 187.

„Управни одбор има седам чланова, укључујући председника и заменика председника, од којих четири представника осигураника професионалних војних лица и три представника осигураника корисника војне пензије.

Чланове Управног одбора именује и разрешава Влада, на предлог министра одбране – за представнике из реда осигураника професионалних војних лица и удружења војних пензионера у које је учлањено више од 50% војних пензионера носиоца остварења из реда осигураника корисника војних пензија,

Влада именује и разрешава председника Управног одбора из реда чланова Управног одбора осигураника професионалних војних лица, а заменика председника Управног одбора из реда чланова Управног одбора осигураника корисника војних пензија.

Председник, заменик председника и чланови Управног одбора именују се на четири године.

Начин рада, овлашћења и одговорности чланова Управног одбора, као и друга питања од значаја за његов рад уређују се Статутом Фонда и Пословником о раду Управног одбора.

Члан 189.

Надзорни одбор има три члана, укључујући председника и заменика председника, од којих два представника осигураника професионалних војних лица и један представник осигураника корисника војне пензије.

Чланове Надзорног одбора именује и разрешава Влада, на предлог министра одбране – за представнике из реда осигураника професионалних војних лица и удружења војних пензионера у које је учлањено више од 50% војних пензионера носиоца остварења из реда осигураника корисника војних пензија,

Влада именује и разрешава председника Надзорног одбора из реда чланова Надзорног одбора осигураника професионалних војних лица, а заменика председника Надзорног одбора из реда чланова Надзорног одбора осигураника корисника војних пензија.

Председник, заменик председника и чланови Надзорног одбора именују се на четири године.

Начин рада, овлашћења и одговорности чланова Надзорног одбора, као и друга питања од значаја за његов рад уређују се Статутом Фонда и Пословником о раду Надзорног одбора“.

Одредбама чл. 187. и 189. Нацрта уређена су питања броја чланова Управног односно Надзорног одбора Фонда, ко их именује и на чији предлог. Међутим, одредбама наведених чланова, нити било којом одредбом Нацрта, није прописано ко може бити именован за члана наведених органа, па, теоретски и практично, то би могла бити и лица која немају никаквог дотицаја са социјалним осигурањем војних осигураника, ако их предложи министар одбране, а Влада именује.

Напред наведена решења Нацрта не пружају ни минимум заштите права и интереса војних осигураника. Чланови Управног и Надзорног одбора ни у чему не зависе од базе војних осигураника чија права и интересе треба да штите, али су максимално зависни од Министра одбране, што се већ показало крајње негативним у пракси. Садашњи Управни одбор, екипиран искључиво по нахођењу тадашњег министра одбране, већ је донео или прећутно толерише више одлука којима се драстично крше права војних пензионера на здравствену и социјалну заштиту, па чак угрожава и живот.

Истичемо да су предметна питања уређена у Закону о здравственом осигурању (чланови 222. До 226. Закона), и Уредби о надлежности, делокругу, организацији и начину пословања Фонда СОВО које је било на снази до доношења садашње уредбе идентично начину који предлагемо.

У члану 190. став 1. Нацрта брисати речи: „на предлог министра одбране“, јер је подносилац предлога за разрешење одређен у одредбама става 2. чланова 187. и 189. Нацрта.

Напомињемо да смо предметни нацрт размотрили само у деловима који се односе на кориснике војне пензије и на основу текста до кога смо неофицијално дошли.

Очекујемо да ће напред наведене примедбе и предлози бити уважени, а овом Удружењу, као репрезентативном представнику КВП,

омогућено учешће у даљем раду на доношењу предметне регулативе“.

ЧЛАНОВИ НАЦРТА ЗАКОНА НА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ ПРИМЕДБЕ И ПРЕДЛОЗИ

Члан 2.

Изрази који се користе у овом закону имају следеће значење:

1) војни осигуранници, у смислу овог закона, јесу лица која имају својство професионалног војног лица и лица која су по том основу остварила право на пензију у складу са прописима којима је уређено пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: корисник војне пензије), војни службеници, војни намештеници на служби у Војсци Србије, као и војни службеници и војни намештеници који по основу службе у Војсци Србије стекну право на пензију;

2) осигурана лица су чланови породице војних осигураника, уколико осигурање не остварују по другом основу;

3) други осигуранници су лица осигурана за одређене случајеве и то: војници на служењу војног рока, лица у резервном саставу док се налазе на војној дужности у Војсци Србије, ученици, кадети и студенти војних школа и лица на другом стручном оспособљавању за официјере и подофицире;

4) корисници права на здравствено осигурање су војни осигуранници, осигурана лица и други осигуранници (у даљем тексту: корисници права);

5) Фонд је организација са статусом организације за обавезно социјално осигурање у којем се остварују права из обавезног здравственог осигурања војних осигураника и осигураних лица и обезбеђују средства за здравствено осигурање и материјално обезбеђење корисника права у складу са законом;

6) војно здравствена служба је здравствена служба у Министарству одбране и Војсци Србије која обавља здравствену делатност као логистичку подршку Војске Србије у миру и у рату и пружа здравствену заштиту корисницима права и другим лицима у складу са законом;

7) цивилне здравствене установе су здравствене установе које обављају здравствену делатност на територији Републике Србије у складу са законом;

8) здравствена заштита јесте организована и свеобухватна делатност са основним циљем да се оствари највиши ниво очувања здравља корисника права обухваћених овим законом и других лица под условима одређеним законом у миру и у рату.

Члан 122.

Накнада трошкова превоза припада војном осигураннику и осигураном лицу ако је:

1) од изабраног лекара, војнолекарске комисије, војне здравствене установе или друге здравствене установе позван или упућен у друго место у вези са остваривањем права из здравственог осигурања одређених овим законом;

2) из места у којем је на служби односно из места боравка у којем нема лекара морао да путује до најближег лекара или здравствене установе у другом месту ради лекарског прегледа или лечења;

Накнада трошкова смештаја припада лицу из става 1. овог члана ако због остваривања права из здравственог осигурања мора да преноћи у другом месту.

Накнаде из ст. 1. и 2. овог члана исплаћује Фонд према пропису о накнади путних и других трошкова који доноси Управни одбор Фонда.

Члан 125.

У случају смрти корисника војне пензије, члановима његове породице и супружнику, а осталим члановима ако их је војни осигураник до своје смрти издржавао, припада посмртна помоћ у једнократном износу пензије која му је припадала за последњи месец пре његове смрти.

Ако има више чланова породице који имају право на посмртну помоћ, износ из става 1. овог члана дели се на једнаке делове између тих чланова породице.

Посмртну помоћ исплаћује Фонд.

Члан 134.

Материјално обезбеђење у смислу овог закона обухвата средства намењена за побољшање материјалног положаја корисника војне пензије без стана и односи се на лица којима је у складу са важећим прописима признато право на накнаду дела трошкова за становање.

3) утврђује начин остваривања права чланова породице војног осигураника на посмртну помоћ;

4) одлучује о употреби, условима и начину коришћења средстава за побољшање материјалног положаја корисника права;

5) доноси план и програм рада Фонда, финансијски план, план набавки и завршни рачун Фонда, уз претходну сагласност Министарства одбране;

6) одлучује о отписивању потраживања Фонда насталих услед штете причињене средствима Фонда;

7) одлучује о пословању и другим питањима од значаја за рад Фонда;

8) подноси извештај о пословању Фонда Министарству одбране и Влад и најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину;

9) обавља и друге послове у складу са статутом Фонда.

Статутом Фонда ближе се уређују унутрашња организација и начин рада Фонда, јавност рада органа Фонда, финансирање, заступање и представљање Фонда и друга питања од значаја за рад органа и пословање Фонда.

Влада, на предлог министра одбране, даје сагласност на статут Фонда.

Члан 187.

Управни одбор има седам чланова, укључујући председника и заменика председника.

Председника, заменика председника и чланове Управног одбора именује Влада на четири године, на предлог министра одбране.

Начин рада, овлашћења и одговорности чланова Управног одбора, као и друга питања од значаја за његов рад уређују се статутом Фонда и пословником о раду Управног одбора.

Члан 189.

Надзорни одбор има три члана, укључујући председника и заменика председника.

Председника, заменика председника и члана Надзорног одбора именује Влада на четири године, на предлог министра одбране.

Начин рада, овлашћења и одговорности чланова Надзорног одбора, као и друга питања од значаја за његов рад уређују се статутом Фонда и пословником о раду Надзорног одбора.

Надлежности Фонда за СОВО и Републичког фонда за ПИО

ВОДИЧ У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА

После промена насталих у функционисању система социјалног осигурања војних осигураника, то јест након преласка пензијско-инвалидског осигурања у надлежност Републичког фонда ПИО, делу корисника војних пензија није јасно којим институцијама треба да се обрате у поступцима за остваривање права која им према закону припадају. Да бисмо им олакшали сналажење, разграничили смо поједине надлежности обе државне институције.

Фонд за СОВО

У надлежности Фонда за СОВО, који има седиште у Београду, јесте обезбеђење и спровођење обавезног здравственог осигурања војних осигураника.

Организацијске јединице Фонда које пружају услуге војним осигураницима су:

- Одељење за пословање са војним осигураницима у Београду,

- два одсека за пословање са војним осигураницима у Нишу и Новом Саду,

- Четири групе за пословање са војним осигураницима у Крагујевцу, Краљеву, Крушевцу и Ваљеву.

Фонд за СОВО има надлежност да:

- издаје и оверава здравствене књижице,

- исплаћује погребне трошкове, посмртну помоћ, трошкове лечења, рефундацију за купљене лекове по конзилијарном мишљењу,

- Исплаћује трошкове путовања за лечење ван места сталног боравка,

- Оверава рецепте - налоге за издавање протетичких средстава (протезе), ортотичких средстава (ортозе) апарате за екстремитете, корсете и мидере, ортопедску и специјалну обућу, инвалидска колица, помоћна помагала у које се сврставају утеге, сунспезоријуми, штапови и штаке, ортопедски улошци, итд), друга помагала и санитарне справе (кесе за мокраћу, појас са кесом за измет, ноћни судови, џепна пљувачница, инхалатор, антидекубитални душек, бол-

нички кревет, итд.

- Издаје потврде и исплаћује рачуне за лечење у иностранству.

Фонд у свом саставу има више комисија за решавање социјалне, здравствене и стамбене проблематике.

Права која се могу остварити у Фонду за ПИО

НОВЧАНА НАКНАДА ЗА ЗАПОМОЋ И НЕГУ ДРУГОГ ЛИГА

Према прописима о пензијском и инвалидском осигурању, ово право имају непокретни, слепи, они који без туђе неге и помоћи не могу да се облаче, хране, и крећу по кући, као и они који су у стању тешке деменције.

То право може да се оствари под условом да то оцени надлежни орган вештачења.

Захтев за новчану накнаду за помоћ и негу другог лица подноси се надлежној филијали Фонда за ПИО.

НОВЧАНА НАКНАДА ЗА ТЕЛЕСНО ОШТЕЋЕЊЕ

Осигураник код кога, због повреде на раду или професионалне болести, настане телесно оштећење (губитак или битније оштећење појединих органа или делова тела), а које износи најмање 30 одсто, има право на новчану накнаду за телесно оштећење. Висина новчане накнаде за телесно оштећење зависи од утврђеног процента телесног оштећења и усклађује се на исти начин као и пензија.

Захтев се подноси надлежној филијали са потребном документацијом коју тражи орган филијале.

ПОЛИСА ПУТНОГ ОСИГУРАЊА може се купити у било којој организацијској јединици РФЗО. Куповином ове полисе обезбеђујете себи и својој породици покривање трошкова здравствене заштите за време пута и боравка у иностранству.

Ч. Антић

цију директору Фонда ПИО госпођи Драгани Калиновић, у којој захтева одговор на акт упућен 24.12.2013. године. У том обраћању Републичком фонду ПИО захтевано је да се неодложно ускладе војне пензије за 11,06 одсто и да се исплате разлика пензије од 1. 1. 2008. године до данас.

Додела солидарне и хуманитарне помоћи у децембру 2013. године

ОЛАКШАЊЕ ЗА 35 ПОРОДИЦА

На основу Правилника о начину коришћења средстава солидарности за пружање помоћи члановима Удружења војних пензионера Србије, који се примењује од 1. септембра 2013. године, Изврши одбор је на седници оджаној 9. јануара 2014. године, разматрао захтеве достављене у октобру 2013. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели јенократне социјалне и хумаитарне помоћи и то за:

Захтеви из октобра 2013. године

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОр Кикинда ИА: 25.000,00 - по члану 5.605,85 динара,
ОпОр Лесковац РГ: 29.000,00 - по члану 6.249,18 динара,
ОпОр Звездара за ГД: 29.000,00 - по члану 6.618,02 динара,
ОпОр Ниш ЈИ: 36.000,00 - по члану 6.819,34 динара,
ОпОр Пожаревац МЗ: 36.000,00 - по члану 7.743,58 динара,
ОпОр Нови Београд за СС: 32.000,00 - по члану 8.064,05 динара,
ОпОр Ужице за СС: 36.000,00 - по члану 8.069,04 динара,
ОпОр Краљево за ЉП: 32.000,00 - по члану 8.372,49 динара,
ОпОр Чукарица за СГ: 32.000,00 - по члану 8.490,88 динара,
ОпОр Ниш за МД: 32.000,00 - по члану 8.845,10 динара,
ОпОр Краљево за МД: 32.000,00 - по члану 8.426,67 динара,
ОпОр Чукарица за КГ: 32.000,00 - по члану 8.524,18 динара,
ОпОр Лесковац за ИО: 32.000,00 - по члану 8.637,44 динара,
ОпОр Краљево за РВ: 32.000,00 - по члану 8.781,48 динара,
ОпОр Бела Црква за КД: 29.000,00 - по члану 8.860,73 динара,
ОпОр Нови Београд за ММ: 32.000,00 - по члану 9.011,24 динара,
ОпОр Земун за СМ: 32.000,00 - по члану 9.027,63 динара,
ОпОр Зрењанин за СГ: 32.000,00 - по члану 9.065,25 динара,
ОпОр Ужице за ВС: 32.000,00 - по члану 9.222,13 динара,
ОпОр Вождовац за ВЖ: 32.000,00 - по члану 9.252,50 динара,
ОпОр Лесковац за ФГ: 32.000,00 - по члану 9.411,06 динара,
ОпОр Земун за МД: 32.000,00 - по члану 9.541,49 динара,
ОпОр Вождовац за ВС: 32.000,00 - по члану 9.582,82 динара,
ОпОр Лесковац за МД: 32.000,00 - по члану 9.760,20 динара,
ОпОр Крушевац за ЗК: 29.000,00 - по члану 10.094,62 динара,
ОпОр Бела Црква за СБ: 25.000,00 - по члану 10.212,50 динара,
ОпОр Стара Пазова за ШР: 36.000,00 - по члану 10.291,79 дин.
ОпОр Нови Београд за КР: 32.000,00 - по члану 10.398,48 динара,
ОпОр Звездара за КТ: 25.000,00 - по члану 10.478,00 динара,
ОпОр Нови Београд за ЛВ: 32.000,00 - по члану 10.658,99 динара,

Б) Рефундација прописаног учешћа по основу здравственог осигурања,

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника

ОпОр Крагујевац за НБ: 4.500,00 - партиципација трошкова лечења,
ОпОр Панчево за ЋС: 7.700,00 - купно лекове,
ОпОр Врачар за ТБ: 1.200,00 - платио лек,
ОпОр Панчево за СД: 12000,00 - партиципација трошкова лечења,
ОпОр Крагујевац за ДТ: 15000,00 - партиципација трошкова лечења,

У октобру 2013. године укупно је достављено 55 захтева, а позитивно решена 35 захтева, од чега због материјалног стања 30, а пет због рефундације прописаног учешћа по основу здравственог осигурања. Остали захтеви су одбијени јер не испуњавају услове из Правилника.

Ургенција Републичком фонду ПИО

ЗАХТЕВ ЗА ОДГОВОР

Председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац упутио је урген-

Захтев Републичком Фонду ПИО

**ДОСЛЕДАН ПРИКАЗ
ПЕНЗИЈА**

Председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац упутио је писмо Републичком фонду ПИО које доносимо у целини:

„Запазили смо у вашем Статистичком месечном билтену, да у неколико табела – прегледа основних података из ПИО – категорија осигураника запослених, посебно издвајате професионална војна лица. Само по себи то није проблематично, али извлачењем војних пензионера из контекста осталих категорија пензионера у јавности се ствара искривљена слика. Наиме, користећи те податке новинари све чешће наглашавају да су управо војне пензије највеће. Истина је нешто другачија: војне пензије ипак нису највеће.

С правом се може поставити питање зашто то исто не учините и за категорије запослених који су пензионисани по посебним савезним и републичким прописима (учесници НОР-а пре 9. 9.1943. године, носиоци Споменнице 1941, Савезно МИП, Савезно МУП, административне пензије, борци на одговорним дужностима, Републичко МУП-а, изузетне пензије, националне пензије, академици, рудари и други), као и за 125.522 (таквих је код професионалних лица 19429 или 6,4 пута мање) корисника који имају већи износ пензије од 45.562 динара, колико износи просечна пензија за професионална војна лица.

Изношењем података којима се у први план стављају војни пензионери стварају се услови за манипулације, то јест за стварање негативног расположења према војнопензионерској популацији. Овакве пензије нису проистекле из привилегија, него су пре свега одраз стручне спреме (60,12% корисника има високу стручну спрему, 7,39% вишу и 32,49% средњу стручну спрему) радног стажа и специфичности војне службе професионалних лица.

Молимо вас да будете доследни у приказивању свих групација пензионера, или да убудуће војне пензионере не приказујете као посебну категорију”.

Обраћање УВПС Управи за војно
здравство Министарства одбране**У НИШУ НЕДОВОЉАН БРОЈ
ТЕХНИЧАРА**

Председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац упутио је акт Управи за војно здравство Министарства одбране Србије. Реч је о приспелим предлозима из Градске организације УВПС у Нишу за побољшање здравственог збрињавања војних осигураника у тамошњој Војној болници.

Организација здравственог збрињавања, квалитет пружених услуга у ВМЦ у Нишу, а и у Војној болници, према сазнањима УВПС, на задовољавајућем су нивоу. Сарадња Удружења са управним органима тих установа такође је на потребном нивоу. Међутим, и поред тога, како се из приложеног дописа види, а да би се квалитет тих услуга подигао на виши ниво, потребно је у стални радни однос или путем волонтирања примити извесан број здравствених радника, превасходно медицинских техничара.

Што се стављања у функцију баро-коморе тиче, која има широку примену у медицини, сматра се да је проблем техничке природе и да се лако може превазићи, склапањем уговора са новим власником.

Главни одбор УВПС сматра да су захтеви УВПС у Нишу оправдани, да несумњиво доприносе побољшању квалитета здравствених услуга.

Какву поруку садашњим и будућим генерацијама војних професионалаца шаље (не)брига држава за војне пензионере

**ЧАСТ И ГОРЧИНА
ПРОФЕСИЈЕ**

Сукоби мањег и већег интезитета, ратови, тутњали су и, на жалост, тутњаће овим нашим, историјски посматрано, мирнодопски крхким просторима, а војске и ратници, опет историјски гледано, славили се накратко, па одбацивани до готово испод социјално-друштвених маргина.

Ништа ново, и ништа већ невиђено у српској историји. Све ће то народ позлатити. - рече казанџија Благоја свом сину, ратнику, који на отаџбинском бојном пољу остаде без ноге, у истоименој приповетки Лазе Лазаревића, увек актуелном и те како идејно-друштвено-писатељски значајном делу.

Давно, цењени државни чиновници, учитељи, лекари, жандари, па и војници, ретко када, или готово никада, добили би прилику избора места запослења. Државним актом распоређивани су тамо где је потребно. Тако и у (братства и јединства народа и народности) блиској прошлости официри и подофицири распоређивани су у гарнизоне широм државе. Од Пивке до Ђевђелије. Од Суботице до Кумбора. Од севера до југа. Од истока до запада. Од граничног сеоцета до престонице. И то по више пута, по потреби службе, и без пардона, тек уз измењени правац и маршрут. Заједно са породицама, на то мање или више свиклим. Савесно, војнички, без поговора. Држава, отаџбина, народ, суверенитет и интегритет, Устав, војска – породица. Баш некако тим редоследом.

Дежурства, редовна и празнична, неплаћена, наравно. Полигони. Стрелишта. Терени. Логоровања. Вежбе. Плус, *Мањача*, на пример, 45 дана у једној тури, па тако два пута годишње уз – *Више зноја у миру, мање крви у рату*.

Говорило се тада, то су официри, лако је њима, имају плате, станове. Тачно, биле су плате, у складу са радничком класом. Били су и станови – државни, као и код великог броја тадашњих мањих, или већих ОУР-а (Организација удруженог рада).

И би рат. И би паравојски и војске. Док су први, наоружани и добро подупрти светским делитељима демократије, кидисали на касарне и све што носи униформу ЈНА, угрожени цивили скупљали су се под одбрамбене скуте ЈНА. Где би, и како другде од распајајућег братства и јединства. Велики број војних професионалаца (тамо, у оним републикама), уз магловиту визију политике и, нарочито, војног руководства, остаде часно на убојитој политичкој ветрометини, у својим касарнама, прећутно препуштено

окожењу и убојитим пројектилима разних калибара дојучерашњег братства и јединства. И командовали су, по сопственом нахођењу, у складу са наметнутом ситуацијом. И гинули, зарад живота, и у животу стицањем идеала.

И прође рат. Без превелике ироније и кукњава, али у неко време, које богме потраја, морално-вредносним систем доживе промене. Уносније од отаџбине, народа, неповредивости граница, суверенитета, патриотизма, постадоше ношења гајби за пивске флаше, спавања на бабиним (или тетким) каучевима, свеједно, и томе слично. Такви мученици, у одређеним фазама друштвено-политичких турбуленција, израстоше у срб-евро милионере, и готово цењене националне предводнике. Они, с почетка текста, постадоше тешка камена огрлица око танушног државног врата.

За ратни кадар углавном по који орден, пензионисање „по сили закона“, доживотни „привремени“ касарнски смештај, и обећања, која године потиснуше до присећања. И питања, чак и оних некад прибеглих под одбрамбене скуте – *Шта још хоће?* За носаче, спавааче и бизнисмене пуних уста отаџбине и народа, изникле (и још ни чуће) ко печурке после кише, виле, зграде, читава насеља, фабрике, плате партијске, скупштинске, надзорноодборске, невладиноорганизациске, тричави милионски еври и долари. И, готово претећа питања истих: *Шта хоће војни пензионери? Каква усклађивања? Какав дуг? Зашто и због чега? Не треба и нема се...*

Без питања, колика је цена живота? Колико вреди оданост отаџбини?

Војске и професионалаца ће, сигурно је, задуго требати. Ако не храниш своју, хранићеш туђу, кад-тад. Само, да ли се, и каква порука шаље онима који се упустише, и данас упуштају, у професионалне војничке воде уз заклетву на спремност жртвовања за отаџбину.

Сада. Покушава држава да мења. Почине да послукује и, чује. Добро је, ако је, и када је, тако. Само да се прореде, још увек бројни, носачи и спаваачи. Биће свега, за све. И на претек.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Промоција електронског издања књиге о биотероризму

ОСЛОНАЦ НАУЦИ И ШКОЛСТВУ

Одавно се није окупио већи број поклоника науке и литературе као што се то догодило 22. јануара у Централном дому ВС. Свечана сала, на име, била је мала да угости све оне који су хтели да сазнају нешто више о биотероризму.

Учесници промоције занимљиве електронске књиге

Промоцији првог електронског издања књиге у систему одбране „Биотероризам – превенција и реаговање“, аутор проф. др Елизабете Ристановић, присуствовали су представници Министарства одбране и Војске Србије, затим Министарства унутрашњих послова, страни војни представници акредитовани у нашој земљи, кадети Војне академије, бројни пријатељи и гости.

Књигу, која је настала у сарадњи Универзитета одбране, Војне академије и Медија центра „Одбрана“, представили су проф. др Драган Симеуновић, проф. др Бранко Крга, бивши начелник Генералштаба ВЈ, ректор Универзитета одбране генерал-потпуковник проф. др Миодраг Јевтић, начелник Војне академије генерал-мајор проф. др Младен Вуруна, и ауторка. Присутне је поздравила начелница издавачке делатности Медија центра „Одбрана“ Драгана Марковић, а за музички програм задужени су били чланови групе „Легенде“, професор Никола Рацков, за клавиром, и Оливер Њего, прослављени оперски певач.

Професор Симеуновић истакао је да се ауторка више од две деценије бави биомедицином на Војномедицинској академији, и да је важно изучавати оно што је могуће, оствариво, како би било спречено. Он је објаснио феномен тероризма и биотероризма, као и појаву терориста.

Надам се да ће књига наћи своје место, не само у универзитетима, него и у осталим институцијама. Ако се знање света уједини, онда можемо победити таква зла као што је тероризам, јер шашица екстремних људи милијардама уништава живот, закључио је професор Симеуновић.

Да електронско издање књиге представља својеврсну авангарду, и због проблематике коју обрађује и облика у коме је издата, говорио је професор Бранко Крга, бивши начелник Генералштаба ВЈ.

Тема биотероризма тиче се свих нас. То је глобални изазов, ризик и претња, без

обзира да ли смо детаљно упознати с том проблематиком или она за нас представља потпуну непознаницу. Књига је модерно издање и верујем да ће за кратко време овакав облик објављивања научних радова представљати редовну праксу, истакао је професор и додао да се ауторка потрудила да предузме корак више у правцу осмишљавања како да се садржај пренесе на даљину, уз помоћ савремене технологије.

У мултимедијалној електронској монографији садржане су теме које се теоријски и практично, тимски, критички и интерактивно, обрађују у оквиру наставе из предмета Биотероризам на Војној академији Универзитета одбране.

Професорка Елизабета Ристановић представила је, уз видео презентацију, књигу коју чине две тематске целине. Она је истакла да су, полазећи од значаја проблема и потребе за осавремењивањем наставног процеса на Војној академији и Универзитету одбране, уз подршку Центра за симулације и учење на даљину, а додавањем нових мултимедијалних садржаја, направљена два тематска курса – Увод у биотероризам и Биотероризам – превенција и реаговање. С обзиром на актуелност и глобални значај проблема биотероризма, завладало је велико интересовање за подухват, те можемо очекивати превођење публикације на неколико светских језика.

Начелник Војне академије генерал Вуруна похвалио је рад професорке Ристановић и нагласио да је електронско издање уџбеника потребно кадетима током студија.

То су млади људи који иду у корак с временом и технолошким развојем, али на неки начин, они треба да знају више од нас старијих те је ово један од начина за ту врсту напретка. Књига и курсеви се у потпуности уклапају у будуће планове Војне академије, нагласио је генерал Вуруна.

Ректор Универзитета одбране генерал

**SAVAŽIVOTNO
OSIGURANJE**

Akcionarsko društvo za osiguranje
Clan Sava Re Grupe

„МОЈ ГЛАС ЗА ЖИВОТ“

Поштоване колеге,

Желимо да вас обавестимо да је прва фаза у заједничкој акцији нашег Удружења и Сава животног осигурања а.д.о., коју смо назвали „МОЈ ГЛАС ЗА ЖИВОТ“, управо завршена.

Највише гласова у овом периоду доделили сте колеги Срђану Виденовићу из Ниша. На основу ваших закључених полиса осигурања, уплаћених премија и ваших гласова, Сава животно осигурање је крајем јануара 2014. године исплатило новчана средства колеги Виденовићу.

Обострана добробит.

Закључена полиса – сигурност пружена породици. Додатна вредност – ова полиса пружила је и конкретну помоћ. И то помоћ онима којима је стварно и потребна.

Акција се наставља.

Ко жели, а до сада није стигао да се укључи у акцију, може се обратити директно Сава животно осигурању на телефоне:

011/3643-628 и 011/ 3643-625

или послати е-маил на адресу:
zivotno.osiguranje@sava-osiguranje.rs

Поштанска адреса је:
САВА ЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ,
Булевар војводе Мишића 51, 11000
Београд

**Сваки наш глас је битан,
а сваки динар
у овој акцији много више вреди!**

Јевтић рекао је да је професорка Ристановић имала довољно снаге и смелости да се ухвати укоштац с компликованом темом као што је биотероризам. Он је додао и да је данашња промоција само једна од активности којима ће Универзитет одбране обележити трећу годину постојања.

Овим чином показујемо опредељеност ка увођењу најсавременијих стандарда наставе који се односе на учење на даљину, као и на даљи развој међународне и регионалне академске сарадње и јачање националних капацитета, истакао је ректор.

О значају читавог овог пројекта најбоље сведочи податак да је у сарадњи са Цеферсон институтот завршена припрема овог уџбеника за постављање на платформу за учење на даљину, а велико интересовање за овај подухват испољили су стручњаци у овој области из Краљевине Норвешке.

У Нишу обележена 136 година од формирања Војне болнице

УЗ СВОЈ НАРОД И ВОЈСКУ

Свечаном обележавању великог празника, присуствовали заменик команданта Копнене војске генерал-мајор Милосав Симовић, начелник Управе војног здравства МО бригадни генерал Зоран Поповић, начелник Војномедицинске академије бригадни генерал Маријан Новаковић, командант 3. бригаде КОВ бригадни генерал Желимир Глишовић, председник Скупштине града Ниша професор др Миле Илић, протојереј ставрофор Влајко Грабеж и други

ловање и санитетско збрињавање повређених и оболелих на примарном и секундарном нивоу здравствене заштите, пре свега припадника Војске у зони територијалне одговорности, највећим делом Копнене војске, уз несебичну помоћ и подршку наше референтне установе, Војномедицинске академије", рекао је управник Војне болнице пуковник др Радиша Витас.

Предводници у мировним мисијама

Највеће богатство Војне болнице састоји се од високостручних људи, који се свакодневно доказују и на делу исказују оданост и преданост племенитим циљевима лечења повређених и оболелих.

Високи гости из Министарства одбране и Копнене војске ВС

Ораду на очувању и унапређењу здравља припадника Војске и грађана, говорио је управник Војне болнице у Нишу пуковник примаријус др Радиша Витас. Он је захвалио свима присутнима и изразио изузетну част и задовољство, што са запосленима деле радост и понос на 136 година рада Војне болнице.

„Пре 136 година 22. јануара 1878. године, десетак дана по ослобођењу Ниша од вишевековног ропства српског народа под отоманском империјом, на предлог начелника санитета Врховне команде српске војске пуковника др Владана Ђорђевића, формирана је Велика војна болница код Ћеле куле за хиљаду болесника и рањеника.

Прва превентивна установа на Балкану

Своју намену Болница је непрекидно дограђивала и унапређивала током 136. година, корачајући заједно са својом војском. Ово је прилика да се подсетимо не малог броја ратних догађаја, почев од Српско-турског рата 1878. године, Српско-бугарског рата 1885. године, Првог и Другог балканског рата, Првог светског рата, Другог светског рата, до агресије НАТО-а 1999. године, у којима је Војна болница исписивала поносне странице историје. Та болница је једина очувана здравствена установа Краљевине Србије која је са краљем, народом и војницима прошла пут албанске голготе и по доласку на острво Крф, одмах, организовано наставила са својим редовним активностима и припремама за пробој Солунског фронта.

Припадници Војне болнице Ниш, али и грађани тог дела Србије, са поносом се сећају племенитих примера из живота установе, почев од лечења око 500 турских заробљеника 1878, помоћи у формирању цивилне Окружне болнице у Нишу, формирање прве хирургије у граду Нишу

под руководством мајора др Михајла Петровића 1897. године, формирања прве превентивне здравствене институције на Балкану, односно Пастеровог завода 1900. године, преко епопеје српског народа у Првом светском рату, до несебичне помоћи војницима и становништву на Косову 1998. и 1999. године.

У пресудним и судбоносним тренуцима у историји Србије, Војна болница у Нишу је била уз свој народ и Војску, делећи судбину страдања, епидемија, глади и погипија, али и победа и свеукупног напретка.

Данас је то војноздравствена установа чија је основна делатност превентивно де-

Делокруг рада у Војној болници у Нишу се непрекидно унапређује увођењем нових дијагностичких и терапијских процедура, школовањем кадра, технолошко-техничким опремањем, унапређењем смештаја болесника.

Стално учешће Војне особља болнице Ниш у мировним операцијама успостављено је 1973. године ангажовањем припадника у мисијама УН у Синају и Анголи, а настављени учешћем у мисијама, у Конгу, Чаду и Сомалији, у којима медицинско особље показује високу стручност и на најбољи начин представљају нашу земљу у свету.

Говорећи о сталној сарадњи са цивилним здравственим установама у овом региону, др Витас је рекао:

„Сарадњу исказујемо путем заједничког збрињавања повређених и оболелих, војних и цивилних осигураника, у оквиру постојећих капацитета здравствених установа, пре свега у сарадњи са РФЗО, Клиничким центром Ниш, Институтом за јавно здравље и Домом здравља у Нишу. Сарадња са Медицинским факултетом у Нишу је на завидном нивоу...

Посебно морам да истакнем веома добру сарадњу са органима локалне самоуправе, односно са нашим градом, који нас препознаје као значајни субјекат у делу здравственог збрињавања, разумеју наше проблеме пружајући нам несебичну помоћ.

Посебно задовољство у претходном периоду представља унапређење контаката са Српском православном црквом, кроз организовање верске службе у Војсци, али и непосредно, кроз реализацију заједничких племенитих задатака за добробит припадника колектива Војне болнице Ниш и верника нишке епархије, рекао је пуковник Витас.

Ранко Бабић
Снимио мр **Ненад Тошић**

ПРИЗНАЊА

Поводом 136. годишњице Војне болнице у Нишу, додељена су и признања. Наредбом министра одбране Небојше Родића, додељене су Спомен-медаље, које су добили пуковник др Слободан Ћирић и војни службеници др Биљана Јововић и др Снежана Петковић. Министар одбране је доделио и новчану награду потпуковнику др Милошу Костову.

Управа Војне болнице у знак успешне сарадње доделила је Велику плакету Трећој бригади КоВ у Нишу и Републичком фонду здравства - филијала за Нишавски округ.

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ ПРАЗНИКА

Поводом 136. годишњице постојања и рада, припадницима Војне болнице у Нишу упутили су министар одбране Небојша Родић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић.

Честитке су упутиле и више установа које сарађују са Војном болницом у Нишу.

Сто година од Првог светског рата

ТРАДИЦИЈЕ ВЕЧНА ВАТРА СЛОБОДАРСТВА

Од 2014. до 2018. године у свету и у нашој земљи биће обележена стогодишњица од почетка Првог светског рата, битака на Церу, Дрини и Колубари (првих савезничких победа у Првом светском рату), а и век од херојске одбране Београда, повлачења српске војске на Крф, пробоја Солунског фронта, ослобођења земље и примирја у Првом светском рату.

Педстојећи догађаји прилика су да се Удружење војних пензионера Србије активно укључи у њихово обележавање, тим пре што је неговање традиција и слободарског духа српског народа и његове војске један од програмских циљева организације. При томе метод, садржај и облици тог ангажовања треба да буду осмишљени тако да се јасно испољи биће Удружења и његовог чланства – пензионисаних војних старешина (као и свих патриотски одређених субјеката), од којих су многи били жртве, или потомци жртава палих у ослободилачким ратовима против бројних агресора, што су кроз историју насртали на име, слободу и част српског народа и на његове материјалне ресурсе. (Све говори да се то и данас чини, само на други начин и другим средствима).

У свести припадника Удружења дубоко је укоренен феномен државности Србије, заснован на слободарском духу и ратним традицијама, којима су биле надахнуте све претходне генерације, а путоказ су за будуће деловање, за васпитавање долазећих генерација, за даља научна истраживања у тој области. То је разлог више да Удружење, уз ангажовање на решавању статусних и других питања војних пензионера, у овој години посебну пажњу посвети и њиховом „духовном бићу“ и да створи услове да се и војни пензионери активно укључе у обележавање овог великог јубилеја, посебно због тога што су они тековине Великог рата и ратова вођених након тога, сматрали својим, а читав радни век у униформи посветили очувању слободе и независности земље и неговању традиција слободарства, чојства и јунаштва.

Оружје без и једне мрље

Удружење, зна се, полази од тога (а то би требало да буде познато и надлежним државним институцијама) да су војни пензионери и припадници Војске Србије, осим што их прожимају дубока патриотска осећања, и најквалификованија категорија за неговање традиција, те да их и због тога треба укључити у ове активности и омогућити им да буду „своји на своме“, што ће они сигурно умети да „одраде“ и у свом непосредном окружењу, и у локалној заједници и шире, и тиме потврде и подигну свој и ауторитет Удружења.

Када је реч о јубилеју – почетку Великог рата, биткама на Церу, Дрини, Колубари, сасвим је сигурно, а о томе говоре и часни историчари и војсковође и из непријатељских структура, да су наши јуначки преци ушли у историју, у читанке, у вечност. Својим јунаштвом и огромним жртвама у одбрани српског бића, на делу су показали како се бране слобода и част свога народа и отаџбине. Из ратова 1912-1918. године, српско оружје изашло је без и једне мрље, јер је коришћено искључиво за одбрану. И нека овде буде дозвољено да се каже и то да је током 1917/18. године, кад је на ратишту дошло до својерсног затишја, исказана својерсна *непошлушност* српске војске савезничкој команди, тиме што је њена жеља да се што пре врати у отаџбину, убрзала доношење одлуке о пробоју Солунског фронта и протеривања окупатора из земље. Беспримерно јунаштво српских бораца на том помоћном ратишту, по мишљењу многих историчара, допринело је да Велики рат траје знатно краће, а успеси српске војске на бојном пољу отворили су ново поглавље историје.

Због свега што се догађало и догађа до данашњих дана (Други светски рат, агресија НАТО-а 1999. године и др.) извесно је да ће током манифестација обележавања годишњице Првог светског рата, неке европске земље, а посебно Немачка, даље инсистирати на „редизајнирању историје“, у смислу да се за почетак Првог светског рата, као и за сва каснија збивања на простору Балкана, кривице свали на српски народ и његову државу, а да се оправда, или бар додатно умањи, одговорност правих виновника савичних ратних догађаја у том рату и каснијим ратовима.

Разорна медијска бомба

Препознатљив је циљ да се на темељу тако исконструисане историјске ситуације млађе генерације у Србији подижу на сазнавању и са осећајем искључиве кривице српског народа, из којих ће се у следећем кругу такве конструкције и полуистине производити у „неспорне историјске чињенице“. На то указују бројни индикатори, као што су, на пример, најављене манифестације поводом 100-годишњице Великог рата у Европи, а посебно у Сарајеву, уз откривање споменика убијеном аустроугарском престолонаследнику Францу Фердинанду, са медијском

бомбом да се Србија именује за изазивача овог рата, учестало понављање у свакој прилици да је неопходна промена свести српског народа (шта год то значило, а значи много), изостављање или минимизирање значаја историјских догађаја и значајних личности у убеницима историје и српског језика и књижевности – Косовски бој, буне и устанци против турског окупатора, садржаји о голготи Србије, цивилним жртвама, материјалним разарањима и пљачки у овом и каснијим ратовима, навођење у неким убеницима историје за основне и средње школе да су Албанци одувек живели на овом простору, а да су Јужни Словени досељавањем населили и њихов простор, прећуткивање савичних злочина фашистичких окупатора и њихових слугу над Србима, Јеврејима и Ромима 1941-1945. године, или намерно умањивање броја жртава, истацање да је референдум за отцепљење од бивше СФРЈ у Хрватској и БиХ успео великом већином (У БиХ, наводно, чак 99,9 одсто грађана, уз прећуткивање да га је српски народ бојкотовао), изостављање или минимизирање историјске улоге цара Лазара, Милоша Обилића, Стевана Синђелића, Гаврила Принципа, мајора Гавриловића, Јанка Вукотића, народног хероја Милана Тепића из најновијих ратова на простору бивше СФРЈ, затим Његоша, Караџића, Змаја, Дучића, Џиђића, нобеловца Андрића, постављање велике фотографије бившег председника СРЈ Слободана Милошевића у изложбеној музејској поставци „Међународни судови од Нирнберга до Хага“ (2013.), уз визуелну везу са низом појединости о Сребреници и „бруталности српских снага“ и са великим постером са пароллом „Геноцид на Косову“ („Вечерње новости“, 17. 8. 2013.), а с друге стране прећуткивање научно потврђених чињеница о несагледивим последицама по живот и здравље насталих услед употребе муниције са осиромашеним уранијумом на простору Србије и БиХ, убиства невиних Срба ради узимања и продаје њихових органа итд. Све то пропраћено је и стратешким одређењем да се применом метода и техника изазивања и управљања кризом из темеља уруши постојећи систем вредности, да се компромитују институције које су стуб државног суверенитета и националног идентитета, као што су војска, српска православна црква, научне, културне и образовне институције и др.

На попрштима битака

Да би Удружење на најбољи начин допринело обележавању овог великог јубилеја (садржаји који се односе на Други светски рат и агресију НАТО-а, овде су помињани како због значаја који сами по себи имају, тако и из разлога обухватања целине проблема) и омогућило својим члановима да се организовано, али и самоиницијативно укључе и дају допринос тим активностима, неопходно је формирати посебно радно тело (одбор, или комисију), које би се посветило само том питању. Обим и садржаје активности поводом овог јубилеја најпре би требало ускладити са надлежним органима Владе и Војске Србије, као носиоцима ових активности, сродним институцијама и асоцијацијама које негују ратне традиције српског народа и др., а затим сачинити посебан план и детаљно разрадити задатке Удружења по свим нивоима организовања. При то-

Наш народ је поносан на дела претходних генерација: споменик страдалим јунацима на Текеришу

ме, у тежишту, поред осталог, мора бити сачувано и следеће:

-Благовремено планирање организовања присуства (и полагање венаца) чланова Удружења на републичким свечаностима посвећеним јубилеју, пре свих на Текеришу, где ће вероватно бити одржана централна свечаност посвећена 100-годишњици Церске битке (а исто треба да учине и општинске-градске организације на свом нивоу);

-Организација и обилазак историјских споменика из Првог светског рата за чланове Удружења, уз пригодно стручно подсећање на догађаје којима су ти споменици посвећени;

-У свим општинским-градским организацијама потребно је организовати предавања на тему „Србија – Први светски рат“, а те садржаје понудити органима локалне самоуправе, основним и средњим школама и евентуалним другим интересима;

-Са патриотским асоцијацијама које негују традиције ослободилачких ратова Србије иницирати сарадњу и заједничке активности (одржавање округлих столова, свечаних академија, издавање пригодних публикација и др.);

Подизање угледа Удружења

-Успоставити чврсту и непрекидну сарадњу са медијима, посебно на нивоу локалних самоуправа, иницирати емисије примерене предстојећим јубилејима у којима понудити и учешће чланова нашег Удружења, приликом планирања конкретних активности из ове области редовно припремати и писана саопштења и уручивати их представницима медија и сл;

С обзиром на то да ће се увећати потребе за појачаним информисањем, требало би размотрити могућност да се у листу „Војни ветеран“ отвори посебна рубрика на најмање две стране, посвећене јубилејима, слободарском духу и традицијама српског народа.

У зависности од термина централне свечаности поводом 100-година почетка Првог светског рата, било би неопходно припремити и издати ванредни број „Војног ветерана“ (на повећаном броју страна), са изабраним текстовима реномираних аутора из редова Војске Србије и војних пензионера и из цивилних структура, експерата за обла-

сти ратне вештине, историјских наука, међународног ратног права, ратне економије, културног стваралаштва....

Треба имати у виду да су овде назначене само неке од незаобилазних активности, које ће одбор који се тиме буде бавио, свакако допунити, конкретизовати и прилагодити ситуацији на терену.

Уколико Удружење на овај начин организује и реализује назначене и друге активности, сасвим је сигурно да ће то допринети подизању његовог укупног угледа и угледа чланова у широј домаћој јавности Србије (1) оснажиће свој идентитет, као самостојан субјекат, различит од свих других, са јасно дефинисаним циљевима и задацима, (2) побољшаће слику о себи у јавности, која се у дужем периоду, у делу медија, систематски искривљује (имиџ Удружења), (3) подићи ће на виши ниво добре односе са јавношћу у целини и у локалним срединама (Public Relations) и (4) успоставиће присније везе са појединим, за Удружење интересантним деловима те јавности (циљне групе).

Остваривање назначених задатака, стечена искуства и остварени контакти са бројним представницима разних друштвених институција могли би бити добар пут да се војни пензионери, нађу на оном месту у друштву које им заслужено припада, одакле су кратковидим политичким потезима безобзирно склоњени.

Слободарство и оданост отаџбини

На ширем плану, што је посебно значајно, Удружење би знатно допринело реafirмацији веома важних моралних ратничких својстава српског народа у историји (не спорећи ни за тренутак опредељење руководства државе да међународне и друге спорове у будућности решава политичким средствима), које су одскора „заборављене“ - као што су слободарство, храброст у боју, безгранична оданост отаџбини, оригиналност у примени ратне вештине, ратничка одлучност и истрајност, иницијатива и пожртвовање, јачина карактера као врховно морално начело, поштовање противника уз највећи могући отпор и жељу да он буде побеђен, али и пуно поштовање норми међународног хуманитарног права према „оне-способљеном противнику“ итд.

БЕЗ СВАКОГ ЧЕТВРТОГ ЖИТЕЉА

У Првом светском рату учествовало је у почетку непријатељства 9 држава на страни Антанте и две на страни Централних сила са 732 милиона становника, а крајем рата 28 држава са више 1,5 милијарде становника (скоро три четвртине стновништва света). Било је око 70 милиона мобилисаних војника. Погинуло је или умрло од болести и глади око 20 милиона, а приближно исто толико је рањено. Србија је у том рату имала око милион мртвих (око 22 одсто њеног становништва), док је материјална штета процењена на преко 6 милијарди тадашњих франака. („Војска“, Специјални прилог поводом 80 година славних би- така српске војске, децембар 1994.)

ЧУДО ОД ЈУНАШТВА

- „...Кад се буде писала историја овог рата, најславнији одељак те историје носиће назив: Србија. Српска војска је учинила чудо од јунаштва, а српски народ претрпео је нечувене муке и такво пожртвовање и истрајност не могу проћи незапажено - они се морају наградити“ (Роберт Лесинг, амерички министар спољних послова).

ВЕЛИКИ ГУБИЦИ ОБЕ СТРАНЕ

- Српска војска је у биткама на Церу, Дрини и Колубари изгубила 2.110 официра, 8.074 подофицира и 155.373 војника, од чега је погинуло 483 официра, 1.345 подофицира и 20.448 војника; контузовано: 26 официра, 42 подофицира и 350 војника; рањено: 1.430 официра, 5.365 подофицира и 88.999 војника; не- стало: 261 официр, 1.322 подофицира и 43.576 војника. Аустроугарска Балканска војска изгубила је у ратним операцијама 1914. године укупно 7.592 официра и 266.911 војника, што је било више од половине њеног бројног стања уочи напада на Србију

Све наведено, а и активности које ће, вероватно, додатно предложити радно тело, ако буде формирано, сигурно ће допринети додатној афирмацији Удружење и његове позиције на јавној сцени и показати да (Удружење) заслужује да се у својој отаџбини нађе на позицијама које заузимају војни ветерани савезничких армија из Великог и каснијих ратова (Русије, САД, Француске) и неких земаља из нашег окружења, што би био и одговор на питање због чега велике земље љубоморно чувају своје националне вредности и традиције, а у исто време Србији и њеним грађанима сугеришу да забораве своју прошлост, јер се од ње не живи.

Могло би се са сигурношћу рећи да ће осмишљена, успешна и доследна реализација задатака, посвећених обележавању овог великог, али и других јубилеја, створити повољније услове за решавање статистичких и других спорних питања, нарочито оних која се тичу неосновано закинутих раније стечених права корисника војних пензија.

Мр Милољуб Милошевић,
пуковник у пензији

Шта је градоначелник Лондона написао о Великом рату ЗА ПРВИ СВЕТСКИ РАТ КРИВА НЕМАЧКА, А НЕ СРБИ

Немачка је почела Први светски рат, али левица не може да поднесе да то каже. — Ако је ово година стогодишњице, онда је важније него икада да поштујемо истину

Један од разлога зашто сам конзервативац (торијевац) јесте, на крају крајева, то што не могу да трпим интелектуалну неискреност левике. У мојим касним тинејџерским годинама схватио сам да сам почео да мрзим начин на који левичари (лабуристи) прикривају непријатне чињенице о људској природи или одбијају да кажу једноставне истине. Није ми се свидело ни то како се вређају ако избрбљаш такву истину и при том покушају да те ђуткају.

Даћу вам актуелни пример за то. Тужна је али непорецива чињеница да је Први светски рат, са свим својим убиственим ужасом, највећим делом резултат немачког експанзионизма и агресије. То је истина коју је недавно поновно изнео Макс Хејстингс у одличној књизи, а коју је изрекао и министар образовања Мајкл Гов. Верујем да је та анализа у основи коректна и што је још важније да је се сећамо у овој години стогодишњег јубилеја.

Чињеница је, авај, да Лабуристичка партија верује да није пристojно да се то помене. Према речима њиховог портпарола за питања образовања Тристама Ханта, „грубо“ је и „ружно“ рећи тако нешто. У чланку за „Обзервер“ он пише да је „шокантно“ да смо и даље усредсређени на „милитаристичку Немачку склону ратном хушкању у империјалној агресији“, што је неприхватљиво.

Тежња за стварање империје

У тексту, који заслужује Нобелову награду за опуст, Хант иде и даље, што се чини као оправдање за Кајзера и његове генерале. Мистериозно је уперео прст у Србе. Окривио је Русе. Оптужио је Турке због тога што нису успели да сачувају Отоманско царство, а у једном тренутку сугерисао је да смо преоштри према ратоборној јункеровској класи. Он је тврдио да „савремена истраживања“ сада верују да смо „потценили унутрашња противљења која су према Кајзеровим идејама постојала у оквиру немачке власти“, као да би то нешто променило набоље.

Можда је било још „унутрашњих противљења“ Кајзеру, као што сматра Хант. Ко год да су оно били ти унутрашњи противници, од њих није било много користи, зар не? Немачка била та која је погурала Аустрију да крене у рат против Србије. Немачка је та која је објавила рат Русији 1. августа 1914. године. Немачке је та која је закључила да је неопходно извршити ин-

Борис Џонсон

вазију на Луксембург и Немачка је била та која је активирала план „Шлифен“, развијен случајно 1905. године, и послала своје трупе да се пробију кроз неутралну Белгију до Француске.

Зашто је било неопходно да се некакав лом у Сарајеву прошири инвазијом на Француску, побогу? Није било потребно. Покретачка сила иза тог покоља била је жеља немачког режима да отелотвори судбину Немачке као велике европске силе и да стекне престиж и међународни углед који долази са статусом империје. Зато је Тирпиц стално повећавао немачку флоту — упркос напорима Британије да оконча трку у наоружању. Зато су покушали да застраше Француску слањем ратног брода у Агир 1911. године.

У суштини, због тога су милиони умрли у рововима западног фронта и на другим местима — укупно њих 15 милиона. Још већа трагедија за Немачку и остатак света била је у томе што се двадесет година после окончања тог конфликта појавио још један немачки лидер који је одлучио да обнови суштински исти војно-политички циљ

„Зашто је било неопходно да се некакав лом у Сарајеву прошири инвазијом на Француску, побогу? Није било потребно. Покретачка сила иза тог покоља била је жеља немачког режима да отелотвори судбину Немачке као велике свропске силе и да стекне престиж и међународни углед који долази са статусом империје“

— масивну експанзију немачког утицаја у Европи и шире. Иако је Хитлер био гаднији и већи милитариста од Кајзера, није случајност што је применио веома сличан план: прво да се елиминишу Француска и мање земље, а потом да се удари на Русију.

У оба рата, велики број Британаца, војника и цивила, погинуло је у борби да осујете те болесне амбиције. У суштини, они су се борили на страни деснице и не треба да буде забрањено да се та чињеница изговори. Други светски рат произашао је неумољиво из Првог, а плашим се да у оба рата терет одговорности највећим делом почива на немачким раменима. Не треба да буде забрањено да се та чињеница данас изговори — не само због истине него и због Немачке у 2014. години.

Историје се не може прекрајати

Хант је крив због тога што прича потпуно глупости, али се испод његовог смушеног лупетања о „вишеструким историјама“ налази оно за шта он замишља да је љубазност. Ови ратови су били потпуно застрашујући и за Немце као и за друге, а Немци су данас и те како наши пријатељи. Он не жели да се у комеморације 1914. године увлажи ксенофобија или национализам, и ја сам с тим у потпуности сагласан.

Сви желимо да замишљамо Немачку каква је данас — дивна, мирољубива, демократска земља и један од наших највећих пријатеља и партнера у свету, земља са импресивним технолошким достигнућима, место без премца када је реч о културном богатству и цивилизацији. Оно што Хант не схвата у свом пробирљивом левичарском заваривању јесте да он вређа огромна духовна остварења савремене Немачке.

Немци су данас такви какви јесу зато што су искрени према себи самим и зато што су у последњих 60 година пролазили кроз агонију признавања ужаса који су починили. Они то не гурају под тепих. Они не оптужују Србе да су криви за рат од 1914. до 1918. године. Они не оптужују ни Русе, ни Турке. Они знају какву су цену платили због милитаризма 20. века.

Они не покушавају да ублаже или подеље кривицу за сукоб. Они су то покушали у тридесетим и знају да тај пут води у лудило. Немци знају истину о светским ратовима и о својој улози. Они су то научили и променили су се. Било би катастрофално ако би та истина данас била замућена. Тешко могу да поверујем да аутор тог блесавог чланка у „Обзерверу“ предлаже да се промени историја која се ући у нашим школама.

Ако Тристрам Хант озбиљно негира да је немачки милитаризам био у корену Првог светског рата, онда он није права особа за посао који обавља, ни у опозицији, ни у влади, и треба да поднесе оставку, а ако то не негира, онда треба дати појашњење.

Борис Џонсон

Извор: *The Telegraph*, Лондон

На новинарском задатку

КАКО СУ МЕ, ЗБОГ КАЛАШЊИКОВА, ХАПСИЛИ РУСИ

Обећао сам пуковнику Јовановићу да ћу учинити све да му донесем из Авганистана тај један метак

Михаил Калашњиком с пушком која је освојила свет

Нисам хтео да испричам ову причу док је Михаил Тимофејевич Калашњиков био жив. У августу далеке 1989. отправник послова амбаскаде СФРЈ у Авганистану господин Момчило Драшковић јавио ми је из Кабула да је председник Авганистана Наџибулах позитивно одговорио на молбу за интервју. Наиме, у Београду је требала да се одржи Конференција покрета несврстаних земаља, а Наџибулах је најавио долазак на ту конференцију.

Шта да поклоним председнику Авганистана као сувенир, монографију о Југославији, али и нешто „јаче“? Сетих се мог пријатеља заставника Ђуре из Генералштаба, он је „дужио“ подрум Генералштаба, а у том подруму било је сваких дрангулија. Одлучио сам се за плакету са ликом маршала Тита. Док сам тако са Ђуром ишао ходницима Генералштаба, налетео сам на пуковника Михајла Јовановића, заменика начелника Управе пешадије. Питао ме је шта то носим и за кога, куда путујем.

„Фино, кад већ идеш у Авганистан, донеси ми само један метак калибра 5,45 мм. Мени као сувенир“, био је конкретан пуковник Јовановић.

„У чему је проблем са тим метком?“ упитао сам га.

„Тајна совјетског метка калибра 5,45 мм је у сферичном баруту, тај калибар нема нико други у свету. Наши нешто покушавају са тим калибром, али некако килаво иде. Покушавамо да направи-

мо наш аутомат са тим калибром ради извоза, но проблем нам је и лежиште тог метка.“

Обећао сам пуковнику Јовановићу да ћу као свестан патриота и као војник ЈНА учинити све да му донесем из Авганистана тај један метак.

Председник Авганистана Наџибулах примио ме је у Кабулу 23. августа 1989. Пре почетка интервјуа поклонио сам му монографију о нашој земљи и плакету са Титовим ликом. Одмах ме је заскочио питањем – где је и писмено образложење уз такву плакету? Како да му објасним да после Тита плакете у подруму дужи заставника Ђуро? Некако сам се извукао на војну бирократију у ЈНА.

Наџибулах се осмехнуо са „разумевањем“. На крају интервјуа упитао ме је шта он мени да поклони.

„Један метак калибра 5,45 мм, знате, ја сакупљам метке за колекцију.“

„Ваљда желите аутомат који испаљује ту муницију?“

„Да, заправо, ја обожавам такве ствари“, био сам скроман.

„Нема проблема, добићете то што волите.“

Следећег дана у југословенску амбасаду у Кабулу стигао је мали дрвени сандук у којем је био аутомат „калашњиков“ АК-47М, серијски број 161823, и четири оквира са 120 метака, калибра 5,45 мм. И пропратно писмо на енглеском, фарси и дари језику да је реч о личном поклону председника Авганистана вој-

нополитичком коментатору југословенског недељника „Данас“. Наша амбасада у Кабулу такође ми је издала сличну потврду.

Претпостављао сам да би на аеродрому у Ташкенту, где сам мењао совјетски војни транспортни авион за путнички авион „Аерофлота“ до Москве, могло бити проблема, па сам из сваког оквира извадио по један метак и ставио у ципеле. Нема смисла да разочарам пуковника Јовановића. На аеродрому у Кабулу рендген није регистровао метке у ципелама. Дао сам АК-47М посади совјетског војног транспортног авиона с упутством да они то проследи посади авиона „Аерофлота“, којим сам наставаљао лет за Москву.

Уместо тога, они су на аеродрому у Ташкенту одмах позвали официре КГБ-а да ухапсе „терористу из Југославије“. И ови су дошли и привели ме у просторије КГБ-а. Никакве потврде нису помагале. Тек када сам извадио бројеве „Данаса“ са мојим интервјуима са маршалима СССР-а, Ахромјејевом, Куликовом и Јазовом, заједничке фотографије са њима, а то сам увек имао са собом на путу за Авганистан, официри КГБ-а су мало „омекшали“ наступ. Ипак, одузели су ми аутомат и четири оквира муниције, али и питали где су још четири метка. Но, нису тражили да скинем ципеле.

Чим сам стигао у Москву, тадашњи наш војни изасланик пуковник Лоренцини одмах ме је упитао имам ли барем један метак. Значи, метак је био тражена роба, а ја нисам хтео да га ико други има пре мог пријатеља пуковника Јовановића. Наша амбасада у Москви одмах се нотом обратила Министарству спољних послова СССР-а „да се деблокира поклон председника Авганистана југословенском новинару и омогући пренос до Београда“. Помогао је око тога и мој пријатељ Сергеј Гришенка, па је министар унутрашњих послова СССР-а Борис Пуго лично потписао решење да ми се враћа АК-47М и да са поклоном могу да полетим за Београд. Сео сам у авион и одлетео за свој рачун у Ташкент да преузмем АК-47М, који су иначе официри КГБ-а звали и АКС-74.

На повратку, на московском аеродрому „Демодедово“, сачекао ме је конзул из наше амбаскаде Обрад Копривица. Како да са аутоматом шетам по Москви?

Сутрадан, на аеродрому „Шереметјево“ опет је било телефоновског проверавања ко то носи аутомат, онда је и посада авиона ЈАТ-а била забезбедјена, па ме још нико, ко је требало, на Сурчину није дочекао. А био је последњи дан Конференције несврстаних у Београду, пун аеродром полиције и специјалаца. Треба проћи рендген на излазу, са аутоматом и четири оквира муниције.

Крај приче јесте да су мој аутомат уништили приликом испитивања у фабрици „Застава“, да је директор „Заставе“ Маринко Петровић патентирао аутомат М-92, врло сличан мом аутомату, али у калибру 7,62 мм и да је за то узео лепе паре.

А ја сам добио на поклон пиштољ ЦЗ-99. И тапшање по рамену.

Мирослав Лазански
Извор: Политика

Међународни тероризам у служби капитала

РАТНИ ПОХОД САД НА ИСТОК

Борба против тероризма ван територије своје земље у циљу спречавања избијања рата, чување мира и сигурности у свету ненасилним средствима представља мешање у унутрашње ствари суверених држава, док примена силе и употреба оружаних снага представља акт агресије, што у оба случаја значи кршење норми међународног права

Тероризам је данас окарактерисан као један од највећих ризика и претњи глобалној, регионалној и националној безбедности држава. Тероризам у спрези са корупцијом и криминалом представља потенцијалну претњу политичкој стабилности и безбедности националних држава и региона, посебно ако су повезани са државним врхом и уграђени у структуре власти.

Тероризам није изум новог доба. Он је, захваљујући напретку науке и технике, посебно у области информатике и електронике, само постао савремен и стављен у службу згртања и концентрације капитала. Савремени тероризам је уграђен у концепт новог светског поретка и постао је основни покретач погона неолибералистичког империјализма и реализатор циљева шачице светских супермоћника (Влада у сенци) из редова тајних друштава, који преко челника држава као својих испостава заповедају светом.

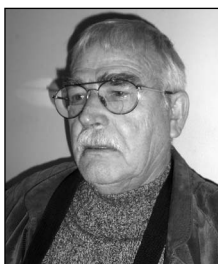
Тероризам је, просто речено, процес усклађених активности убрзања, обрта и увећања масе капитала. То је дакле, процес којим се на изабраној локацији изазове и створи инцидент као повод за предузимање радикалних (војних) мера против (жељеног) могућег или отвореног (познатог) противника.

Чињеница је да су САД терористички напад на Светски трговински центар у Њујорку и Пентагон и рушење солитера 11. септембра 2001. године, тероризам прогласиле као опасност број један која угрожава међународни мир и безбедност у свету, и представиле га као производ милитантног религиозног фундаментализма?

Међутим, према неким изворима, сазнањима и дешавањима пре, у току и након извршеног напада, тај акт је највероватније дело припадника неког тајног друштва у режији центра финансијске моћи, уз сагласност ЦИА и неколико људи највиших положаја у врху државне администрације САД. Терористички акт приписан као дело исламских фундаменталиста из мреже Ал Каиде узет је као повод за ратни поход САД на Исток.

Исламски фундаментализам је конзервативни верски покрет који се бори за поштовање исламских вредности и закона, брани од искварене атеистичке модернизације, неоколонијалне политике, утицаја

ПИШЕ:
генерал-пуковник
у пензији
Јеврем
М. Цокић

и продора Запада у исламске државе западне и средње Азије и северног руба Африке.

Вратило им се као бумеранг

Уосталом, терористичку мрежу Ал Каида управо су основали Американци као терористичку организацију Талибана са циљем борбе против оружаних снага Совјетског Савеза 80-тих година прошлог века, против које сада воде безуспешну борбу од интервенције НАТО-а у Авганистану 1991, чиме се потврђује народна пословица Ко другоме јаму копа, сам у њу упада.

Нестанком СССР-а и распуштањем ВУ као једине суперсиле супротстављене Западу, САД са НАТО-ом је, сагласно са позицијом сопствено проглашеног светског господара, за опасност по међународни мир и безбедност која прети са Кавкаско-персијског простора Азије, прогласила тероризам, а борбу против тог зла дефинише као приоритет политичке и војне доктрине и стратегије.

Међународни тероризам схваћен као примена радњи и поступака физичког, психолошког и материјалног уништавања противника, није само чедо фундаменталистичких религија или расистичких идеологија, већ је израз структуралних неједнакости и социјалних неправди у свету. То је понајпре вид борбе и отпора против тежњи за социјално и национално ослобађање, па и акт колективне освете угрожених, мотивисане националним, верским, економским и политичким разлозима.

Међународни тероризам као изум и продукт спољне политике САД, и борбу против тероризма, треба схватити као параван за потчињавање држава са исламском вером као базом друштвеног поретка, а нафтом у земљи, што је заправо главни мотив и циљ.

Но истина је да је умишљени господар

света Сједињене Америчке Државе са НАТО-ом и Европском унијом управо произвео тероризам и постао терориста број један у свету, који позива у борбу против међународног тероризма и уграђује је у концепт колективне безбедности и одбране!

Изговор за агресивну политику

Чињеница је да међународном миру и безбедности прети међународни тероризам, па је међународна сарадња и колективна борба оправдана и потребна, она је и један од битних садржаја концепта стратегије колективне безбедности и одбране.

У сфери међународне политике и политике међународних односа државна руководства представљају међународни тероризам као опасност по међународни мир и безбедност, па отуда и дужност државе да се бори против тероризма као потенцијалне опасности по безбедност сопствене државе.

Међутим, борба против међународног тероризма често се злоупотребљава и примима идеолошко-политичку, антinationалну и антирелигијску боју и уграђује у коалиционе доктрине и стратегије безбедности и одбране, дајући им суштински агресивни карактер.

Стога и борба против међународног тероризма уствари представља изговор за спровођење агресивне политике и ширење утицаја и присуства САД на простору Азије, и не само тамо, ради успостављања неоколонијализма уз подршку дела међународне заједнице, што значајно компромитује концепт КБО и мировне мисије УН, НАТО и Европске уније.

Међутим, међународни карактер борбе против тероризма у функцији је афирмације руководства и политике државе и подршка јавности „мировотворачке“ политике „демократских“ држава Запада? То је заправо маска којом се прикривају прави мотиви и циљеви борбе против међународног тероризма, односно покретање рата, и обмањује сопствени народ.

Борба против тероризма ван територије своје земље у циљу спречавања избијања рата, чување мира и сигурности у свету ненасилним средствима представља мешање у унутрашње ствари суверених држава, док примена силе и употреба оружаних снага представља акт агресије, што у оба случаја значи кршење норми међународног права.

Терористичке акције и криминалне радње као кривична дела пре свега су „унутрашња питања“ суверених држава и домаћих правосуђа. Зато је веома дискутабилно и погрешно сваки терористички акт и кривично дело интернационализовати и окарактерисати као „међународни тероризам“ и организовани криминал. Епитет „међународни“ могу носити само ако су део државног правног система и институција државног поретка, организованог и ангажованог као оружане снаге државе у извршењу агресије на другу земљу.

Епидемије шире фармацеутски гиганти

Уосталом, поплава ТВ програма у Србији емисијама најнижег културно-образовног, васпитног и забавног садржаја (ријалити шоу програми, насиље и брутално-

После рушења кула бзинакиња отпочели су нови светски процеси

сти патолошког филмског репертоара, разне хазардне и наградне игре, музичке емисије и сл.), нису ништа друго до један вид медијског терора, којим се утиче на свест људи и креира јавно мњење.

Међутим, осим оружаног тероризма ништа мање нису опасни ни други облици тероризма (биолошки, неуролошки, медијски и др.), који делују подмукло на здравље живих бића и биљног света. Данас иза многих епидемија заразних болести стоје научници и моћне фармацеутске куће које раде за потребе биолошког рата и, наравно тако убиру профит.

Потенцијалну опасност по мир и безбедност о којој се готово и не размишља, представља употреба атомског оружја! Чињеница је да данас преко 30 земаља у свету располаже са више од килограма нуклеарног материјала који може да се употреби за неконтролисану израду атомског оружја, у ограниченим конфликтима мањих држава и да такође представља врсту тероризма и прворазредну претњу безбедности држава и народа.

Отуда међународна заједница мора предузети превентивне и заштитне мере (правне, дипломатске и друге ненасилне), не само да се спречи производња новог атомског оружја, него и да се уништи већ постојеће оружје у свим државама које га поседују, и оствари међународна контрола стварног стања од стране компетентних међународних органа Уједињених нација.

Народ се пита зашто се у свету кроз историју човечанства периодично дешавају ратови и појављују разне болести? Зашто свет овако функционише и ко стоји иза потеза и понашања државника?

Стиче се утисак да из једног центра из сенке светом влада нека тајна влада, која креира догађаје, усмерава, контролише их и њима управља! Неученом или погрешно

ученом народу историја се увек понавља? Наиме, обични људи мало или скоро ништа не знају о тајним друштвима и њиховој улози у светским догађајима, које тумаче као понављање историје. Међутим, чињеница је да се ништа у свету не догађа случајно.

Одлуке у цетрима отуђене моћи

Тајна друштва као тајне друштвене организације чији су чланови инфилтрирани у најважније међународне институције (чак и УН) и врхове влада држава, који преко званичних светских (од њих одабраних) владара,

политичара, па и црквених поглавара, религиозних догмама и начелима прагматизма, прикривеним каналима обезбеђују политички и социјални утицај на живот појединих држава и човечанства у свету.

То је корпорација глобалне олигаргије која, путем тајанственог механизма, преко масонерије управља народима света у материјалној и духовној сфери у циљу богаћења, односно стицања материјалне и финансијске моћи и политичког утицаја у свету.

Такозвана тајна влада није државна ни национална институција формирана на основу Устава и закона и формално не представља неку међународну институцију и државу. Тајна је по систему тајног функционисања организације и хијерархичком систему одлучивања, у којем највиши врх сам доноси апсолутне и контролни неподложне одлуке.

Тајну владу чини мала интересна неформална група светских супербогаташа које повезује само интерес богаћења, дакле мегакапитал, чији обим представља тајну и заправо даје епитет тајности тим друштвима. Мегакапитал их чини моћним да креирају поредак и владају светом, јер у рукама држе председнике најважнијих међународних институција и влада, медије и банке, који су у тој хијерархији обичне слуге тог (новог) светског поретка. То су дакле обични неизобличени и угледни људи, који се налазе на свим нивоима власти и који у јавним институцијама својих држава нормално раде, али зато су у тајном деловању праве немани.

Будући да у свету постоје и делују више тзв. тајних друштава под разним именима и са мање-више истим циљевима, чини ми се да према догађајима везаним за Срп и Србију, методологију деловања тајних друштава најприближније одсликава Трилатерална комисија, и не само она, због чега ће у тексту о њој бити више речи, без претензије да сам у праву.

Управљање и науком и културом

Трилатерална комисија формирана у САД 1973. године са циљем стварања јединствене економске моћне снаге, која треба да представља врховни светски ауторитет (Светску владу) и наднационални механизам управљања и контроле до-

гађања у свету. То је организација трију моћних економских снага у то доба, која окупља врхунске политичке и бизнис лидере Америке, Западне Европе и Јапана (Трилатерала). Основано ју је глобалиста Дејвид Рокфелер, највећи светски банкар, као невладину организацију светских експерата, милијардера, банкара и лобиста, која је израсла у најмоћније тајно друштво за управљање великим светским догађајима, чији су данас чланови представници 178 националних група.

Трилатерална комисија контролише многе велике корпорацијама и банке у свету, које пак контролишу основе савременог живота (рудно благо, енергију, транспорт, агрономију, фармацеутску индустрију, телекомуникације, индустрију забаве), делује преко међународних финансијских институција и разних института, и она контролише националне изборе, политику и моћне приватне фондације које управљају великим делом савремене науке и културе.

Пројекат трилатеризма темељи се на филозофији глобализма светске економије као базе и покретача осталих видова глобализације, који међузависним деловањем бришу-руше суверенитет држава и тако националне ауторитете (државе) измешта и лоцира на наднационални ауторитет у рукама трију моћника. Дакле, суштина је у брисању државних граница и њихово утапање у шире регионалне заједнице, које ће контролисати наднационални механизам.

Разбијање држава зарад профита

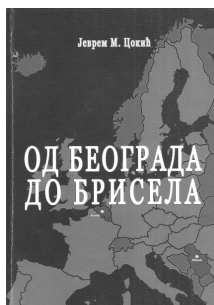
Наиме, трилатеризам полази од становишта – разбијања држава и нација и стварања једне опште човечанске светске заједнице, на бази практичне реализације програмских циљева, при чему демократска начела и правне норме немају никаквог значаја. Легитимитет остварује квалитетом чланова комисије одакле бира кадар и поставља на највише државне функције.

Међутим, међународне институције и саме УН нису биле прикладне за нове услове и показале су се немоћним и превазиђеним, због чега није могао бити успостављен глобални политички систем, као што је то успела глобална економија. Дакле, морала се наћи могућност промене таквог стања и на међународном спољнополитичком плану, и успоставити процес стварања новог поретка, чему је, истини за вољу, битно допринела тешка унутрашња економска ситуација и спољнополитичка оријентација Совјетског Савеза. Наиме, СССР је у хладноратовском периоду око 15 одсто до 17 одсто БДП (три пута више од САД) издвајао за трку у наоружању, а не у производњу и развој, што га је учинило војном али не и економском силом и значајно утицало на омекшавање и промену политике СССР према Западу.

Та политика додворавања Сједињеним Државама ради финансијске помоћи и препуштање безбедности своје земље стављањем у оквир свеевропских безбедносних аранжмана, односно непријатељу, настављена је и касније све до (Путина) краја 1999. Можда и због тога СССР није пружио помоћ СФРЈ у грађанском рату и СРЈ у агресији НАТО-а у наоружању, односно повлачењу руског батаљона са КиМ 1999. године (прим. аутора).

КАКО ДО КЊИГЕ

Најновију књигу „Од Београда до Брисела“ Јеврема М. Цокића, чије делове објављујемо у „Војном ветерану“, можете наручити путем телефона: 011/2647-993 | 064/9369-840.

Управљање људима стиче свакодневно све већи легалитет и легитимитет. После потпуне контроле робе, успостављене увођењем БАР-кода, у земљама Европске уније уведен је и ЕКАМ-код, који је утиснут на шенгенске пасоше у виду магнетне траке. Реч је о матичном броју особе, тековини тоталитарних и милитантних система, који поједностављује административно пословање. Међутим, подмуклији иницијатори већ више деценија инсистирају да се та шифра угради у тела грађана, односно да се утисне у десну руку или на чело. Тада би из једног центра могло да се утиче на нервни систем човека укљученог у мрежу и да се, ако то неко одлучи, у доброј или лошој намери, успорава или убрзава рад његовог срца.

Но, према објављеним подацима, за које аутори тврде да су „процурели“ из тајних до-сијеа Ције, у америчким експериментима in vivo већ је остварен електронски утицај на људски мозак уграђивањем микрочипова. У извештајима бивших агената потврђено је да Ција убризгава компјутерске чипове у крвоток „пацијената“. Скоро невидљиви чипови, чију „невидљивост“ омогућава нанотехнологија, стижу до мозга, где се каче о неуронске завршетке и почињу да емитују унапред програмиран код.

Очигледна, бескрупулозна легализација нехуманих решења наговештава постојање тајних подручја, али и институција, у којима су могуће и веће злоупотребе. Стога Черчил Велш, председница Удружења грађана за заштиту од злоупотребе људских права употребом електромагнетног и неуролошког оружја, покушава, уз помоћ бивших „људских заморчића“ из Бугарске, Немачке и Јапана, са Новог Зеланда, из Русије, Велике Британије и Сједињених Америчких Држава, да докаже да Ција експериментирала на људима, без њиховог знања, уграђујући им у мозак „трансмитере“.

Најугроженији становници источне Европе

Занимљиво је да се, према наводима госпође Велш, жртвама уграђују пријемници приликом рутинских операција синуса, вилице, носа или уха. Као најдрастичније, навела је случајеве Швеђанина Роберта Нелсунда и украјинске породице Кеџ. После организовања Удружења жртава, госпођи Велш се сваког месеца јављају две-три нове жртве технологије којом се мозак третира као својеврстан компјутер који ослобађа електромагнетне таласе. Жртве тврде да се променом дужине, интензитета и снаге сигнала може утицати на човеков ум и психу. Међу најугроженијима су људи из земаља транзиције – Источне Европе и Русије.

Инсталирани „мождани трансмитери“ (предајници) могу да се прате глобалним позиционим системима (ГПС) из сателита, уз помоћ суперкомпјутера. Резултат примене наведеног метода је донекле контролисано понашање објекта, односно (зло)употребљеног човека. Исходи деловања радио-сигнала могу да буду умртвљене снапсе (веза између две нервне ћелије) или електронско поништавање меморије. Реч је о последицама након примене познате РИЦ-ЕДОМ технике, коју одавно користи Ција, а коју је открио и први употребио Линколн Лоренс.

Најпознатије жртве „контроле ума“ су

Шта чине светски центри моћи против људи

УПРАВЉАЊЕ МОЗГОМ

У извештајима бивших агената потврђено је да Ција убризгава компјутерске чипове у крвоток „пацијената“. Скоро невидљиви чипови, чију „невидљивост“ омогућава нанотехнологија, стижу до мозга, где се каче о неуронске завршетке и почињу да емитују унапред програмиран код.

ПИШЕ:
проф. др
Светозар
Радишић
пуковник у
пензији

особе које су преживеле тортuru у пројекту „Монарх“. Кети О'Брајен написала је књигу Трансформација Америке, а Брајс Тејлор је свој случај описала у књизи Сјај звезда. У бројним књигама и написима оне су примери за програмирано претварање жена у „робиње секса“. Занимљиво је да је Кети О'Брајен имала брутални садо-мазохистички однос са Диком Чејнијем у „Кожној соби“ Бохемијанског клуба. Сви знају да је Дик Чејни био секретар одбране САД за време Џорџа Буша Сениора и да је сада на дужности потпредседника САД, односно да је нафтни партнер и заменик Џорџа Буша Јуниора.

Читање мисли и осећања

Жртве контроле ума не налазе се само у Сједињеним Државама и Шведској. Роналд Стенли, амерички јавни тужилац, упозорио је свет да Русија поседује лептонско супероружје за контролу људи. У свом обраћању јавности, у септембру 1995, навео је да се лептонско оружје серијски производи од 1980. године и да је у Москви формиран центар за регистрацију грађана који су страдали због примене те врсте психотронског оружја.

Занимљиво је да, према његовим речи-

ма, оператери психотронске станице која користи лептонско поље могу са удаљености до 100 километара детаљно да фиксирају све нијансе мисли одабране особе. При дуготрајној контроли, они су способни да овладају целокупним сећањем жртве: могу сазнати и најинтимније податке, мењати понашање и, чак, разболети жртву.

Најновија научна постигнућа сурово потврђују да је људски мозак све угроженији. Адам Манделбаум, бивши службеник Војне обавештајне службе, а затим и Агенције за националну безбедност САД, који се професионално бавио тумачењем тарота и прорицањем будућности за војне потребе, у књизи Сенке рата навео је да је донедавно Ција користила сујеверје у борби против бунтовника у Конгу, проучавала могућности контроле ума хипнозом и дрогама и, чак, разматрала примену метода за измену свести ради утицаја на њихово понашање.

„Неубојно оружје“ користи се за утицај на психу, ум и дух људи. Џенет Морис, из Одбора за глобалну стратегију вашингтонске организације коју је организовао Реј Клајн, један од бивших заменика директора Ције, изразила је забринутост због евентуалне примене акустичне психо-корекције. Она очекује употребу новог „неубојног метода“ за „гушење побуна и нереда, контролу дисидената, деморалисање или онемогућавање непријатељевих снага и повећање могућности тимова пријатељских специјалних оперативаца“. Госпођа Морис је упозорила да „пешадија ризикује да се изложи специфичном звуку, који производи посебан уређај, а не може се неутралисати помоћу заштитне опреме и помоћу било каквих чепова за уши“.

С друге стране, у мозак уграђени електронски инструменти пружају помоћ приликом лечења. На пример, хирурзи Центра за епилепсију у Викторији (Аустралија) користе нову технологију за лечење епилепсије.

Убацили су мреже високо осетљивих електродна на површину мозга и на тај начин се одређује „епицентар“ епи-напада.

Чипови и у крвотоку

У примени микрочипова све је уреду док не дође до „погрешне“ дијагнозе и популарне „коллатералне штете“. Уз сагласност пацијента, нанотехнолошки чипови се могу убризгати у његов крвоток и довести на место рада, или уградити ињекцијама међу мишиће десне надлактице, где могу да обављају своје функције без штете по организам.

Познато је, да је водећи светски кибернетичар Кевин Ворвик, професор на Универзитету Рединг (Велика Британија), уградио себи у подлактицу микропроцесор за укључивање компјутера и отварање врата, а одлучио је да себи и супруги угради чипове који би им омогућили да, уместо разговора, једно другом упућују и читају мисли. Проблем је у томе што је то чисти сатанизам.

Експерти за израду микрочипова тврде да садашње идентификационе картице с микрочиповима опремљеним антенама, и без уградње у људско тело, омогућавају власницима суперкомпјутера, повезаних са сателитима, да прате кретање изабраних личности, да их прислушкују и препознају њихов глас.

Европски парламент је 28. јануара 1999. у „Резолуцији А4-0005/99 о животной средини, безбедности и спољној политици“, у члановима 23, 24 и 27, позвао да се „неубојно оружје“ стави под контролу и регулише његова примена. Уз то, упућен је позив да се забрани развој оружја које омогућава било који облик манипулације људима.

Под контролом моћника

Зато је могуће рећи да је микроталасна контрола људи „неубојним оружјем“ највећи интернационални криминал у историји људског рода усмерен против становништва планете. Будући да је Исак Адигес доказао да сваки човек има свој ниво проблема, потребно је објединити напоре оних који нису саможиви и настоје да својој деци и унуцима обезбеде извеснију и цивилизовану будућност.

По свему судећи, једини начин да мегакапиталисти задрже средства која су отели људима или узели на правно коректан начин, на основу права које су сами смислили, јесте да држе остале људе под контролом својих институција. Зато није чудно што из дана у дан ничу све моћнији надзорни системи.

Већина влада у Европској унији намерава да уведе нове биометријске личне карте (са отиском прстију, снимком дужице ока и потписом), које ће бити повезане с банком података о личним информацијама. На основу документа Европске комисије (ЦОМ 2004/72), јасно је да Европска унија чини напоре за постизање „свеобухватне безбедности“. Тим документом предвиђене су бескомпромисне мере унутрашње безбедности.

Прво, реч је о мерама које ће омогућити праћење кретања и трансакције сваког човека. Друго, спољашња безбедност обухвата потпуно затварање копнених и поморских граница „нелегалним имигрантима“.

Треће, предвиђене су интервенције у „неуспелим државама“ и „регионалним сукобима“, самостално или удруженим међународним напорима. Четврто, један од основних циљева је изградња „безбедносне културе“, заједно са „индустријом безбедности и научном заједницом“. Пето, наставља се изградња међународног поретка заснованог на ефектима глобализације, медијског монопола, несигурности и сиромаштва. Шесто, ствараће се међународни обједињени системи одбрамбених и безбедносних организација. Седмо, Европска унија се припрема за проглашење кризне ситуације и „ванредног стања“ у Унији. Планира се успостављање владајућих структура које би надгледале процес успостављања новог система европске безбедности.

Слуге „великог брата“

Европска комисија, радећи по упутствима Савета европске уније (тело које окупља све владе земаља чланица), предложила је да се испитају могућности да се успостави тотална контрола грађана. Према том предлогу, испитује се могућност надгледања телефонског саобраћаја, коришћења Интернета, контроле возила, свих врста путовања, куповине одеће или било којих намирница, кретања сваке особе која носи било какву врсту картица (банковна, кредитна, пасош, виза, лична карта...), посета пријатељима, одласка на посао, у вртић и школу и повратка кући.

Комисија тврди да је око безбедносних проблема окупилa директоре компанија, за послене у научним институцијама, високе европске политичке личности, чланове Европског парламента и посматраче из међувладних организација. Но, нико не зна ко су они и коме су подређени. Чини се да је једини логичан одговор: они су службеници „великог брата“.

Према Тони Бањану, уреднику „Статеватча“, безбедност САД и Европске уније после 11. септембра 2001, плаћени су нестанком приватности и демократске културе. То значи да се више не поштују различитост и различита схватања, нема толеранције, нити прихватања разних цивилизацијских тековина.

По свему судећи, сви људи ће се пратити, а подаци о праћењу биће сачувани у име демократије. Будући да се обични људи не би определили за то, рачунајући да ће се власт променити и да ће „злоступни комшија“ кад-тад бити у прилици да злоупотреби централну базу података, или да измени податке, јасно је да је неко моћнији од службеника Европске комисије дао налог за контролу Европљана. Уосталом, безбедност концепта централне базе података оспоравају многе стручне установе (на пример, Комитет за рачунарска истраживања Велике Британије) а на могућност масовне крађе података из биометријских база упозорили су и званичници највећих информатичких компанија у свету.

Строго контролисани интернет

Контроле се плаше сви прљави политичари, а ипак потписују акте који ће им кад-тад доћи баш „политичке главе“. Пристанак на свеопшти надзор, који искључиво одго-

вара недодирљивим и никад контролисаним мегакапиталистима, увреда је за све интелигентне људе, за оне који мисле да су паметни и, много више, за оне који то заиста јесу. Треба се надати да Европска унија нема представу о могућем отпору грађана, оних којима још није „исправ мозак“, уколико се осмели и крене путем неоробовласништва.

У систему контроле људи је и незаобилазни Интернет. Он је све више виртуелни простор који подсећа на будуће сукобиште. Умрежени рачунари омогућавају неколико врста савремених ратова: мрежни, електронски, виртуелни, хакерски, псионички, информациони, медијски... У свим сукобима важно је која страна има веће могућности. На Интернету се то огледа у броју и знању стручњака, технолошкој и техничкој разлици, квалитету софтвера, познавању метода за упаде у туђе системе и одбрану сопствених система.

На пример, постоји основана сумња да је сајт Кели Марголис употребљен за дистрибуцију вирус-програма који омогућава снимање и претраживање садржаја свих рачунара који су приступили том сајту. Уколико корисник Интернет мреже оствари контакт с непознатим, не треба да се чуди ако на неком другом сајту угледа своје име или фајл с потпуним личним подацима.

Тако се може догодити да се подаци о интересовањима и броју часова у активности на Интернету нађу у некој датотеци неке фирме у Балтимору у Мериленду. Подаци могу да буду толико прецизни као да их је поставила служба државне безбедности. Важне су и личне особине корисника Интернета, које би се при томе могле појавити. На пример, за неког може бити забележено: непредвидив, потенцијално опасан и неупотребљив.

Безобзирна крађа идентитета

Посебан проблем је тзв. крађа идентитета. Реч је о криминалу који у САД расте невероватном брзином. Краду се бројеви кредитних картица, матични бројеви, бројеви возачких дозвола... Највећа крађа те врсте оштетила је у САД током 2002. године око 30.000 људи за око три милиона долара. Званичници су подигли оптужнице против три особе, које је предводио Филип Камингс, службеник компаније „Teledata Communication Incorporation“ из Њујорка.

При толиком настојању да се све стави под контролу, и да не постоји систем „Ешелон“ за електронско надгледање Европе, Срби су већ под електронском контролом. Продаја дела ПТТ-а и Мобтелa омогућила је укључење у светску мрежу преко Италијана, Грка, Норвежана... Стога, врло је вероватно да негде далеко удобно заваљени седе неки службеници задужени за преслушавање електронских података и помно рангирају противнике: антисемите, антидемократе, антиамериканисте, антимондијалисте, анти..., анти...

Производња органске хране брана од генетског модификовања

МЕЛЕМ ЗА ЗДРАВЉЕ ЉУДИ

У земљама у развоју од глади свакодневно умире око 40.000 деце, 1,3 милијарде људи пати од неухрањености, 50 милиона људи умире годишње од глади, или од болести која је проузрокована глађу.

Органска храна не садржи штетне материје

Храна произведена по принципима органске пољопривреде не садржи вештачки синтетизоване материје, пестициде и сл. У њој су уграђене веће нутритивне вредности од оне која је произведена конвенционалним начином производње. Истраживања немачких лабораторија показују да производи органске хране имају значајно виши садржај олигоминерала и то посебно калијума и гвожђа, а, такође и виши ниво магнезијума, фосфора и витамина Ц. Слични резултати добијени су и у америчким лабораторијама. Тамо је утврђено да ови производи имају 63 одсто више калијума, 73 одсто више гвожђа и 125 одсто више калцијума, него производи добијени конвенционалним поступком производње у пољопривреди.

Органска храна се, дакле, темељи на биолошкој контроли и сузбијању употребе било каквих хемијских средстава. То значи, даље, здраву земљу, хемијски нетретирано семе, као и забрану употребе било каквих средстава за опрсквање. Циљ органске пољопривреде је да ојача везу између града и села помоћу рециркулације хранљиве супстанце и хумуса.

Две су основне карактеристике еколошке пољопривреде: брига за основне функције природе и идеја глобалне солидарности.

У седмогодишњем периоду у Србији се шири мрежа еколошких задруга. То су произвођачи који су се определили за прилично сигурну производњу и извесности пласмана. Примера ради, укупна тражња за органским воћем је прошле године на београдском тржишту била већа од понуде. То је добар знак да су потрошачи направили велики искорак у одређењу за ову врсту производа, тако да пољопривредници из ове сфере производње, могу рачунати, поред извозне, и на јаку домаћу тражњу.

У том контексту, искуства указују да у понуди органских производа и њихове производње за тржиште и профит као циљном категоријом, трошкови производње се своде на толерантну величину. Наиме, њиве на којима је први пут код нас засађена органска соја, биле су далеко од индустријских постројења, чисте од хемикалија, и скоро зарасле у коров. Просечни резултати приноса на таквим парцелама били су 10 тона по хектару, а цена око 30 динара за килограм, док је за килограм конвенционалне соје коштао 12 динара. Потражња за органском сојом која је сертификована као здрав производ без хемикалија и загађења, бележи веома висок раст, што делује стабилизује и оправдава улагања.

ПИШЕ:
Проф.др
Божидар
Михајловић,
Факултет МЕФ
Београд

На другој страни произвођачи малине који имају сертификате органске производње, нису имали проблема са извозом и ценом на европском и светском тржишту.

Пестициди и ђубрива садрже отрове

У прошлогодишњем извештају Worldwatch института, посебна пажња била је усмерена на расипање обрадиве земље и расипање житарица нерационалном потрошњом. Наиме, за прехрану становништва у свету била би довољна око четвртина обрадиве земље. На једном хектару земље може се произвести 50 кг говеђег меса или 4.000 кг јабука, 8.000 кромпира, 10.000 парадајза или 12.000 кг целера.

Драматично се анализира повећање потрошње меса у свету, јер се велике шуме уништавају да би се проширили пашњаци.

Половина светске жетве потроши се као сточна храна. У индустријским земљама удео за сточну исхрану износи веома високе две трећине производње. Око 60 одсто целокупног увоза сточне хране долази из земаља у развоју. У тим земљама од глади свакодневно умире око 40.000 деце, 1,3 милијарде људи пати од неухрањености, 50 милиона људи умире годишње од глади, или од болести која је проузрокована глађу. (Извор: Специјализована агенција УН за храну – ФАО).

Око 90 милиона хектара светског земљишта мораће да буде претворено у пољопривредна добра да би се постигла глобална обезбеђеност храном. Половина тих површина добиће се крчењем шума, што ће имати негативне последице по глобалну климу и биодиверзитет. У садашњим условима, опасност за свет представља губитак агро-биодиверзитета и то, поред осталих фактора, због употребе пестицида и конвенционалних ђубрива која у себи садрже отровне супстанце. (Извор: ФАО)

У свету органска храна се производи у свежем или прерађеном стању, у зависно-

сти од начина вођења процеса производње.

Свежа непрерађена органска храна, као што је воће и поврће, могуће је купити директно од произвођача, на пијацама, супермаркетима, маркетима здраве хране, продавницама здраве хране... Непрерађени производи као што су производи анималног порекла, месо, јаја, млеко и сл., ређе се налазе у свежем стању.

Под прерађеном органском храном подразумева се већина производа која се могу наћи у супермаркетима. Често се догађа да се органска храна налази заједно са конвенционалном храном, али се разликује по вишој цени. Већи део органске хране потиче од великих произвођача хране који производе и продају и конзервисану храну, смрзнуто воће...

У свету, прерађена органска храна најчешће садржи само органске састојке без додатка вештачких адитива и произведена је применом неколико метода, посебних материјала и под посебним условима. Ово подразумева да се не користе хемијске и конвенционалне методе обраде. Такви производи су чипсеви, колачићи и разне грицкалице, брашно од овса и хељде и сл.

На светском тржишту из године у годину расте тражња за органском храном. Иако заузимају само око један одсто укупног светског тржишта, у многим сегментима потрошње бележи се велики пораст. У свету се годишње „обрене“ око 45 милијарди долара органске хране. (Извор: ФАО)

Производња органске хране у свету

На органску храну у свету је усмерено око 31 милион хектара. Водеће земље са високим техничком, технолошком и здравственом културом, већи део свог кредитног потенцијала усмеравају на стварање малих и већих фарми. Према подацима ФАО, тренутно у свету се око 120 земаља бави производњом органских производа. То чини 0,7 одсто обрадивих површина, односно на том земљишту ради око 634.000 фарми.

Што се Србије тиче, око 6000 хектара под органском храном и припрема за још око 3.000, и 6000 хектара који се истражују и прате, нису задовољавајући. У односу на укупну површину од 4,2 милина хектара обрадивих површина, то је свега 0,3 одсто. Наша земља би потенцијално могла бити светски вођа у сакупљању органске клеке, али и еколошког грожђа, соје, и још неких ратарских култура (купус, паприка).

Земље са највећим површинама под органском храном

Држава	Површине под орг. пољ. (ха)	Држава	Површине под орг. пољ. (ха)
Аустралија	11.800.000	Швајцарска	110.000
Аргентина	3.100.000	Мађарска	105.000
Кина	2.300.000	Србија	6.000 + 9.000 = 15.000
САД	1.600.000	Босна и Херцеговина	1.150
Италија	1.200.000	Хрватска	120
Бразил	845.000	Европа – укупно	6.900.000
Немачка	700.000	Европска унија	6.000.000
Аустрија	300.000		

Извор: ФАО, ЕБРД, Светска банка.

Уз подршку државе, природног потенцијала, традиције и културе, развијене земље воде развој производње органске хране. Уз 31 милион хектараа обрадиве површине, на 62 милиона хектара необрађеног земљишта, сакупљају се дивљи плодови. Највећи део чине бамбусови изданци (36 одсто укупних плодова), дивље и јагодичасто воће (21 одсто) и различите врсте ораха (19 одсто).

Производња и тржиште органске хране у Србији

Пројекти производње органске хране у Србији су новијег датума. Укупан фонд обрадивог земљишта у Србији износи око 4,2 милиона хектара. Од тога око 6.000 се већ обрађује у производњи органске хране, а на 9.000 ха приводе се радови на припреми земљишта за такву производњу, тако да ћемо у најскоријем времену добити око 15.000 хектара.

Ако се узме у обзир да Србија има велико искуства у ратарској производњи, да има добре климатске услове и земљишне потенцијале за органску производњу хране, све то представља добру основу за динамичан развој производње.

Иначе, да би земљиште добило сертификат за производњу органске хране, потребно је да најмање три године не буде третирано хемикалијама. Оно треба да буде третирано и припремано стајским ђубривом, односно биолошким и течним, а у последње време побољшани резултати се постижу третманом земљишта зеолитима. То су минерали који, као добри адсорбери, скраћују време чишћења земљишта. Србија је богата зеолитима, који су међу најквалитетнијим у свету.

У извештају Министарства за науку и заштиту животне средине Србије из 2002. године, констатује се да је 651.000 хектара погодно за органску производњу. На узорку од 868 хектара испитиваног земљишта, добијени су задовољавајући резултати, у смислу да нема тешких метала, пестицида, као ни остатака минералних ђубрива класичне производње. Земљишта, дакле, нису закисељена ни загађена. Нарочито се то односи на брдско-планинска подручја, а може се створити робна марка типа „ивањички кромпир“, „златиборска пршута“, „вино са рајачких пивница“, „футушки купус“, „песковачка паприка“ и сл.

Ако погледамо развојни концепт органске производње, можемо констатовати да се оваквим приступом може смањити разлика између наших неразвијених или мање развијених подручја и оних подручја која имају високоразвијену конвенционалну, а сада и органску производњу хране. Дисперзија производње органске хране знатно би ути-

цала на извозне перформансе производа, што би довело до тога да се преко сталног усавања производа (едукације произвођача) могло утицати и на повећање свести потрошача и могућим навикама у потрошњи ове врсте атрактивне пољопривредне производње.

Органска производња захтева тачну поделу рада, од производње до потрошње. Истраживаче овог пројекта пријатно је изненадило сазнање да постоји велико интересовање за удруживање на интересној основи. Чак ни средства за почетак производње нису била проблем. Произвођачи или будући произвођачи само инсистирају на обезбеђењу пласмана. За набавку машина и уређаја имају сопствена средства, а за стручњаке који ће пратити годишњу производњу по свим нивоима (могуће су и три бербе годишње на појединим производним подручјима), спремни су да плате такав стручни рад. Као што виноградар на пример плаћају енологе, тако они могу да плате стручњаке за ратарске и повртарске културе. На овим се пројектима, од примарне производње до тржишта и потрошње, може запослити од 20 000 – 40.000 људи различитих профила.

Највећи проценат површина под органском храном у Србији је површе (око 70 одсто). Њиме се баве мала газдинства која нису уско специјализована. Потребе за повртарским производима у Србији су значајне. Нормална употреба ових производа износи око 500 грама по човеку. У Србији се та количина креће од 150 – 200 грама. Због недостатка основних витамина, појављују се болести метаболизма. Од правилне исхране зависи здравље људи. Иначе, локацијски наша повртарска производња одвија се у долинама већих река и низијама, као и у близини градова. Ту су и тржни центри који апсорбују већу количину те робе. Брдско-планинско подручје смањује врсте повртарских култура које се могу гајити, али зато микроклима на тим подручјима редукује појаву неких болести и штеточина које у низији изазивају велике проблеме.

Стандарди, сертификације и акредитације

Институционални оквири у свету су у 2006. години имали веома значајну активност у оквиру развоја правних регулатива за органску пољопривреду. Наиме, процес ревизије у ЕУ Правилника 2092/91 о органској пољопривреди привукао је највећу пажњу стручњака и међународних институција. Усвајањем тог документа омогућило је да више од 60 земаља у свету имају законе о органској производњи, укључујући и нашу земљу.

У оквиру садашњих активности, 395 организација широм света нуди услуге за сертификацију органске производње хране. Већина тих тела налази се у Европи (160), затим у Азији (93) и Северној Америци (80). Земље које имају највећи број сертификационих тела су САД, Јапан, Кина и Немачка. Већи број сертификационих тела делују изван матичне земље, 40 одсто њих су потврђене од стране Европске уније, 32 одсто поседују 180 85 (шифра) акредитацију, док је 28 одсто акредитовано на основу УС националног органског програма.

С обзиром на то да не постоји унификација акредитационих докумената, то представља велики проблем у даљем развоју трговине, развојем тржишта и успостављењем поверења између актера на тржишту. Стога важну иницијативу за међународну хармонизацију представља Програм акредитације ИФОАМ-а, која процењује сертификациона тела у складу са ИФОАМ нормама (базичним стандардима органске пољопривреде). Тренутно су 32 сертификациона тела, која делују у више од 70 земаља света, прихватила процес акредитације ИФОАМ-а. Такође, недавно је дошло до формирања међународног тела за хармонизацију и еквиваленцију у органској пољопривреди, чији је циљ постизање општег консензуса о хармонизацији приватних стандарда и прописа са онима које доносе владе појединих земаља, као и стандарда и прописа које доносе владе у свету.

Органска храна скупља за 30-40 одсто

Савремена светска кретања у погледу здраве усхране и производњу таквих производа, све више добијају на значају. У том контексту, Србија је предузела одговарајуће мере и први пут се догађа да не заостајемо за светом. У нашој земљи постоје услови за бављењем производњом органске хране и то најразличитијег обима и врсте производа.

Одговарајућом доградњом системских услова привређивања од стране државе и, евентуалним, успостављањем партнерских триангуларних односа (произвођач, трговина, држава), могу се остварити висок извоз и девизни прилив.

Цене органских производа су на домаћем и светском тржишту више у просеку за 30-40 одсто, у односу на конвенционалне производе. Кадровски потенцијал за такву производњу постоји. Постоје, такође, и све врсте садног материјала. Потребно је извршити регионализацију производње појединих ратарских култура, као што је то урађено са виноградарством, малином, шљивом и сл.

Подршка системских услова привређивања (субвенције и друга подршка) могла би се одвијати са следећим параметрима: 200 евра по хектару за трошкове сертификације, 600 евра по хектару за биолошка средства заштите, 800 евра по хектару за повећане трошкове радне снаге, 350 евра по хектару за трошкове маркетинга. Каматне стопе за набавку машина и садног материјала треба да се креће од 1,5-2 одсто на годишњем нивоу. Организацију понуде производа органске производње остварити преко интересног удруживања типа кластера и тако, заједнички, наступати на иностраном тржишту.

После покушаја
да се прекроји прошлост

ПОРЕЂЕЊЕ НЕУПОРЕДИДИВОГ

Аустроугарски хегемонизам је циљао на окупацију читавог Балкана. У том смислу, надзирана је било каква врста комуникације између Србије и српског народа под турском и аустроугарском окупацијом и третирана као опасност по Хабзбуршку монархију.

Пише:

проф. др Милан
МИЈАЛКОВСКИ,
пуковник у пензији

Поводом вишемесечне кампање „ауторитета“ из појединих западних земаља и из Србије, коју карактерише „истина“ о догађајима од пре сто година, односно о томе како су револверски хици Гаврила Принципа на Франца Фердинанда у Сарајеву 1914. године били узрок избијању Првог светског рата, да је Принцип терориста и претходник Осаме Бин Ладена, намеће се питање откуд то да баш они (наводни ауторитети), без ваљаног познавања чињеница и без консултовања објективних извора тумаче тако озбиљне теме из историје. Ти аутори иду дотле да тврде како је Млада Босна била претеча Ал Каиде и да је Србија тада била нешто налик на данашњи Иран, чији делови власти спонзоришу терористичке активности.

Будући да је историја наука (истина) о прошлости, јер не признаје лаж која је резултат договора (дослуха) интересних фактора, можемо констатовати да ти научници нису свесни чињеница о Младој Босни и Краљевини Србији, нити шта представљају Ал Каида, Иран и Хезболах или смишљено промовишу империјалну историју којој је својствено да одређене историјске догађаје приказује на манипулативан начин. Уколико се људима који праве апсурдна поређења неупоредивих догађаја и „открићима“ бомбардују јавност не супротставимо истинитим чињеницама, то би значило почетак прекрцаја историје.

Злонамерно повезивање Младе Босне и Ал Каиде

Напори империјалних историчара у тенденциозном упоређивању неупоредивих догађаја несмотрено су довели до установљавања чињеница, која разоткрива суштину захуктале кампање. Наиме, у првој деценији 20. века, у окупираној Босни и Херцеговини појавила се Млада Босна, аутен-

тичан национално-ослободилачки покрет који се супротставио страховладајућем империјалном (аустроугарском) терору, а у последњој деценији тог (20) века. Западна империјална политика својом несмотреношћу омогућила је транснационалној исламистичкој терористичкој Ал Каиде да „атерира“ на тло Босне и Херцеговине. И стога, данас, њени поборници представљају озбиљну претњу безбедности у региону. То је једина веза, ако се уопште, у суштинском смислу може сматрати релацијом између Младе Босне и Ал Каиде.

Млада Босна је била мултиетнички колективитет без јединствене организационе структуре, а сачињавали су је патриоти омладинског узраста свих народа Босне и Херцеговине. Реч је о језгру спонтаног национално-ослободилачког покрета који је настао као природан отпор страховладајућем терору аустроугарског окупатора и егзистирао без иностране финансијске подршке. Напросто, Млада Босна је „изникла“ и припремала је устанак против аустроугарског окупатора, који је анексијом Босне и Херцеговине 1908. године, на најгрубљи начин, прекршио међународно право (члан 25. Берлинског уговора из 1878. године), чиме је дотадашње привремено присуство, преобликовао у трајно на том простору.

Србија није била умешана

Младобосанци су, због немогућности слободног политичког изражавања, основали тајна друштва и групе чији је крајњи циљ био ослобођење Босне и Херцеговине од Хабзбуршког окупатора. Стратегија Младе Босне је приоритетно одражавала право појединца, групе или нације да чини напоре ради ослобођења од стране окупације и политичког система који је одликовао терор. Њена стратегија је укључивала и оружане напоре, односно примену физичке силе против окупатора и tlačитеља. У складу с тим, атентати на највише представнике окупационих власти у Босни и Херцеговини представљали су важан облик ослободилачке борбе Младе Босне, у смислу револуционисања целокупног становништва. Млада Босна је за циљ имала ослобођење Босне и Херцеговине од аустроугарског окупатора. Међутим, подударност тог са циљем омладинаца патриота у околним провинцијама у оквиру

Гаврило Принцип

Аустроугарске, настањеним Јужним Словенима, резултовала је њиховом разноврсном сарадњом. Млада Босна није била терористичка организација нити ју је спонзорисала нека држава, поготово то није званична Србије.

Ал Каида је транснационална терористичка организација исламиста (муслиманских верских екстремиста), која, руковођена илузорним пројектом о успостављању заједничке верске државе свих муслимана у свету (УМА), у ту сврху примењује тероризам против секуларних режима у муслиманским државама, против муслимана који не следе селефијско учење у исламу и народа других вероисповести, односно против држава које по њеној оцени угрожавају муслимане и муслиманске земље.

Ал Каиду финансираше САД

Ал Каида је конституисана 1988. године у Авганистану, преовладавајуће од добровољаца муслимана (муџахедина) из појединих муслиманских земаља и њени класични војни састави су, заједно са авганистанским устаницима, учествовали у борби против совјетског окупатора у Авганистану. Ал Каида је створена уз несебичну финансијску помоћ Саудијског Краљевства и америчке ЦИЕ, као и свеобухватне стручне подршке пакистанске обавештајне службе (ИСИ). Њено бројно стање кретало се између 80. 000 и 100. 000 терориста, а језгро је 2004. године чинило 18.000 терориста размештених у око 90 земаља света. Ал Каида је у последњој деценији 20. века, и, у првој деценији овог (21) века извела више десетина спектакуларних терористичких напада широм света, међу којима је најмаркантнији био на тлу САД (Њујорк), 11. септембра 2001. године.

Ал Каида примењује тероризам ради остваривања глобалног циља и стога је присутна свугде у свету где је „угрожен“ ислам (на Балкану, у Авганистану, Пакистану, Јемену, Сомалији, Либији, Сирији, Нигерији, Индонезији, Руској Федерацији, Кини, итд). Одговор САД на терористички напад („агресију“) Ал Каиде 2001. године промовисан је као „рат против терора“, рат који очевидно нема краја, јер се победник не назире. Ал Каида је најживава и најопаснија глобална терористичка организација у историји људског друштва.

Гаврило Принцип је био припадник револуционарне омладинске национално-ослободилачке организације Млада Босна. Он је у Сарајеву, 28. јуна 1914. године, извршио атентат на аустројског престолонаследника Фрању Фердинанда. Осуђен је на 20 година тешке робије и умро је у затвору. Гаврило Принцип је пуцао у највишег представника окупатора, те стога он представља зачетак устанка и слободе народа Босне и Херцеговине.

Апсурдна је тврдња да је Гаврило Принцип био терориста. Сушта је истина да је он био атентатор, верујући у слободу и правду, која је била незамислива у окупираној домовини и страховладајућем терору Хабзбурга. Гаврило Принцип није био месечар и прапотомак Бин Ладенове Ал Каиде. Био је револуционар који је своју spremност на саможртвовање за ослобођење сопственог народа показао на спектакуларан начин.

Прави кривци Аустроугарска и Немачка

Гаврило Принцип се није поколебао, када су његови саборци били колебљиви у вези са извођењем атентата. Принцип је свој револуционарни патриотизам исказао убиством човека који је мрзео Србе, али његов чин није био део службене политике Краљевине Србије, мада је Србији, у аустро-угарском ултиматуму инсинуирана кривица. Тим трагичним чином Принцип није започео Први светски рат, јер је Велики рат започела аустроугарска монархија, на подстицај Немачке. До рата би неминуно дошло и без атентата Гаврила Принципа.

Осама Бин Ладен је био фанатик сунитског ислама, чак и његове екстремније селефијске варијанте, који је под патронатом саудијских власти најпре у арапским земљама регрутовао добровољце за рат у Авганистану против совјетског окупатора. Током десет година боравка у Авганистану створио је терористичку Ал Каиду, одакле је руководио терористичким нападима у многим земљама савременог света. Био је неприкосновени вођа Ал Каиде, чији штаб је, до октобра 2001. године, био смештен у Авганистану. До повлачења совјетских трупа из Авганистана (1989) уживао је несеквичну америчку помоћ. Пошто је оценио да су муџахедини уз Алахову помоћ победили непријатеља у тој земљи, убрзо потом, објавио је рат САД, саопштењем: „Објавили смо цихад против САД да испунимо Божију реч и истерамо Американце из свих муслиманских земаља“. У том смислу је најавио да ће напасти војнике у муслиманским земљама, истовремено констатујући да амерички цивили такође снесу одговорност, јер су гласали за своју владу, упркос њеним злочинима.

Провидни покушаји империјалних гласноговорника

Осама Бин Ладен је почев од 1998. године, када је Ал Каида извела спектакуларне терористичке нападе на америчке амбасе у Кенији и Танзанији до 1. маја 2001. године, када су га амерички специјалци у спектакуларној акцији убили у Пакистану, био један од најтражеенијих планетарних терориста. Након његове смрти уследило је именовање (15. јуна) новог во-

Призор атентата у Сарајеву

Франц Фердинанд приликом посете Београду (доле)

на. У том смислу, надзирана је било каква врста комуникације између Србије и српског народа под турском и аустроугарском окупацијом и третирана као опасност по Хабзбуршку монархију.

Србија била прва жртва Великог рата

Због евидентне немогућности да убије ослободилац

ђе Ал Каиде Ајмана ал Завахирија, уз саопштење да ће се под новим вођом наставити са цихадом против „неверничких освајача“ које предводе Америка и Израел, а и против свих њихових помагача.

Колико је апсурдно поређење или поистовећивање Младе Босне и Ал Каиде и Гаврила Принципа и Осама Бин Ладена, још је апсурднија теза о томе да је Краљевина Србија у годинама пре Великог рата била оно што је данашњи Иран. Реч је о провидним покушајима империјалних гласноговорника да прикрију прави узрок (незајажљивост за туђе територије, за нове колоније) Првом светском рату и тиме да прикрију актуелни рат између империја за туђе територије. Као главни репер за утврђивање сличних позиција тадашње Србије и данашњег Ирана наводи се „делови власти које спонзоришу терористичке активности“, поступак којим генеришу регионалну и светску нестабилност. Тиме, Србији упућују сумњичаву оптужбу да је кривац за Први светски рат, а Иранцима упозорење, да ће сносити кривицу, уколико неки необуздани хегемон изврши агресију на њихову земљу. Наравно, истина је савим другачија.

Краљевина Србија је после Берлинског конгреса (1878), нарочито после анексије Босне и Херцеговине (1908) била суочена са континуалном свеобухватном шпијунско-субверзивном агресијом Аустроугарске с циљем да је принуди на добровољно одрицање од сопствене политичке независности или да буде силом покорена (окупирана) и тиме уништени њен идентитет и државност. Аустроугарски хегемонизам је циљао на окупацију читавог Балка-

ки дух српског народа против окупатора, Аустроугарска је од 1908. до 1914. године двадесетак пута планирала војну агресију на Србију и у последњем тренутку одустала. Разлог одустајања је чињеница да је Србија углавном испуњавала аустроугарске захтеве.

Свесна да ће до војне агресије кад-тад доћи Краљевина Србија је систематски јачала своју одбрану и предузимала свеобухватне обавештајне мере.

Најјача комуникација између Србије и српског народа под аустроугарском влашћу одвијала се посредством невладиног јавног патриотског друштва Народна одбрана, о чијим облицима ангажовања аустроугарске власти су биле упознате. Деловање тог друштва било је далеко од терористичког, а имало је устаничке обрисе који би дошли до изражаја само у случају да Аустроугарска изврши агресију на Србију. Неутемељени су наводи у аустроугарском ултиматуму Србији 23. јула 1914. године о томе да Народна одбрана, а тиме и званична Србија, стоји иза атентата у Сарајеву 1914. године. Постоје индиције да је функционисала веза између младобосанаца извођача атентата у Сарајеву и тајне организације у Србији „Уједињење или Смрт“, познатија као „Црна Рука“, која није никада у потпуности потврђена.

Србија уочи Великог рата није била дестабилизујући (реметилачки) фактор у региону и свету, већ објект безобзирне шпијунско-субверзивне агресије, којом је Аустроугарска као агресор постигла низ етапних, али не и крајњи циљ (уништење Србије као државе), због чега је 1914. године предузела војну агресију, чиме је отпочео Први светски рат.

Новине у јединицама и командама Војске Србије

СВЕШТЕНИК И ОФИЦИР

У касарнама се служе литургије, држе се богослужења уочи одласка у мировне мисије

Сва моја искуства са верницима у војсци су изузетно позитивна. Верска служба се у војној средини организује ради остваривања слободе вероисповести, јачања духовних и моралних вредности припадника војске, неговања војничких врлина и патриотизма, као и обликовања грађанске одговорности, каже за „Политику“ главни војни свештеник капетан Слађан Влајић.

У складу са тим се и планирају делатности верске службе које обухватају богослужења и верске обреде, те остале верске делатности, као што су учешће у планирању, анализи и извештавању, саветовање претпостављеног старешине, организација поклоничких путовања и предавања, опремање богослужбених простора, ангажовање на извршењу сложених задатака и у предузимању мера на превенцији ванредних догађаја, пастирско-саветодавни рад, оснивање црквеног хора, те сарадња са другим органима команди и јединица.

Свештеници служили војску с наоружањем

Што се тиче богослужења и верских обреда, тренутно се у богослужбеним просторима у Војсци Србије, у складу са ме-

Главни војни свештеник капетан Слађан Влајић у богослужбеном простору у Генералштабу Војске Србије који је посвећен Светом Ђорђу

Фото Драган Јевремовић

сечним плановима рада, служе литургије у дане који су аутономним прописима и календаром СПЦ дефинисани као празнични. У овом кратком периоду откако се реч Божија опет чује у касарнама и другим војним комплексима, много шта се чини како би сви они који осећају потребу могли да задовоље своја права на практиковање вере. Реализована су богослужења у склопу припрема за одлазак припадника Војске Србије у мултинационалне операције, стварају се услови и за вршење других верских обреда и за реализацију осталих верских делатности. Већ смо имали случај крштења детета припадника Војске Србије, када смо, уважавајући устројство Цркве, са благословом надлежног парохиског свештеника, у свет православних хришћана увели новог члана – истиче отац Влајић.

Пријем војних свештеника у професионалну војну службу у Војсци Србије се врши у складу са важећим законима. Да би се јавили на конкурс, кандидати за војне свештенике морају да имају благослов архијереја чијој епархији канонски припадају и позитивно мишљење епископа војног. Такође, сваки кандидат мора да има високу стручну спрему, као и други официри Војске Србије, а услов је и одслужени војни рок са наоружањем. После успешно реализованих систематских медицинских прегледа, провере физичких способности и оцене конкурсне комисије, кандидати за војне свештенике се упућују на стручно-специјалистичко оспособљавање за војне свештенике. Пре пријема у професионалну војну службу у Војсци Србије, кандидати који нису у свештеничком чину бивају рукоположени.

Војска, по природи ствари, постоји да би

Поводом увођења верске службе у Војску Србије

ПЛЕМЕНИТОСТ ЉУДСКЕ ДУШЕ

После седам деценија Војска Србије, онедавно, добила је поново своју верску службу, која у српској војсци има дугу традицију, а постојала је све до краја Другог светског рата. Организована је у складу са Законом о војсци и тренутно је обавља пет православних свештеника, један имам и један католички капелан.

Како за многе војне пензионере, посебно оне који дуго нису у строју, то засигурно представља новост и донекле непознаницу, искористили смо прилику да укратко, без уплива у историјат верске службе у српској војсци, поразговарамо и представимо капетана Ђорђа Стојисављевића војног свештеника и начелника Групе за верска питања у Првој бригади Копнене војске у Новом Саду.

Доласком у Средњу богословију, у Призрен, Ђорђе је доживео животну

срећу да, те деведесете, упозна Његову Светост патријарха српског Павла, тада владику призренског, о коме је тек с дивљењем слушао и читао, што му је у духовном смислу дало крила да се посвети служби коју је изабрао, за коју се, каже, сматрао позваним.

Након завршеног Богословског факултета у Београду, основну пешадијску војничку обуку стиче на одслужењу војног рока у Пожаревцу, а наставља у панчевачкој касарни, ни не слутећи како ће, данас, и тој касарни бити

Прилог за биографију

БИО ВЕРОУЧИТЕЉ

Ђорђе Стојисављевић рођен је 1975. године у Футогу, крај Новог Сада. Након Основне школе, благословом тада новог епископа бачког Иринеја, уписује Средњу богословију у Призрену. После петогодишњег школовања, и Богословски факултет у Београду. Упоредо са свештеничким позивом, богато педагошко искуство стицао је радећи низ година као вероучитељ у новосадским основним и средњим школама. Вршио је дужност заменика главног и одговорног уредника РТВ „Беседа епархије бачке“. Као службеник епархијског управног одбора Епархије бачке радио је у Канцеларији епископа бачког Иринеја. Службу војног свештеника у команди Прве бригаде, у чину капетана, започео је 1. августа ове године. Ожењен је супругом Горданом. Имају два сина, Илију и Максима, и две ћерке, Ану и Дарију.

у случају потребе употребила оружје. Како савремени војник треба да се носи са могућношћу да настрада, али и с тим да умрети непријатеља – другог човека?

У души вредности хришћанског морала

– Главна улога војника треба да буде улога миротвораца или градитеља мира. Неретко, ради васпостављања изгубљеног мира, војник мора да учествује у рату и у борбеним дешавањима и да буде у ситуацији да другом одузме богомдани живот, али и да изгуби свој. Са становишта православног хришћанства, у таквим ситуацијама је важно да свако има свој унутрашњи мир, мир задобијен и изграђен вером у Бога и на вредностима хришћанског морала. Као пример оваквог односа према дилеми коју сте поставили, најбољи пример исправног понашања даје нам словенски просветитељ свети Кирил. Када су сарацини од њега тражили објашњење Христових речи „ако те неко удари по десном образ, окрени му и други“ (Мт. 5,39) и „љубите непријатеље своје, благо-

сиљајте оне који вас куну, чините добро онима који вас мрзе и молите се за оне који вас вређају и гоне“ (Мт. 5,44), односно како хришћани могу ратовати и опет одржавати заповест Христову о мољењу Богу за непријатеље њихове, свети Кирил их је питао „Ако су у једном закону написане две заповести и дате људима на извршење, који ће човек бити бољи извршитељ закона: онај који испуни једну заповест или онај који испуни обе? На одговор сарацина да је то „несумњиво онај који испуни обе заповести“, Свети Кирил је рекао: „Христос Бог наш, који нам је заповедио да се молимо Богу и да добро чинимо онима који нас вређају, рекао је исто тако и ово: Од ове љубави нико нема веће да ко душу положи за пријатеље своје. Ми дакле подносимо увреде, али када су оне уперене против заједнице, против друштва, онда ми устајемо у одбрану један за другог, па и душе своје полагамо, да не бисте ви заробивши браћу нашу, заједно са телима њиховим заробили и душе њихове навевши их на богопротивна дела.“

Милан Галовић
Извор: Политика

Певају и играју у инат рату: сваке недеље после службе у цркви српски војници су на Крфу приређивали су уметнички програм

духовно надређен. Са служења војног рока понео је само лепе утиске и успомене. У бележницу, коју данас љубоморно чува, свакодневно је уносио утиске, запажања, коментаре. При крају војног рока у њу су се, попут споменара, уписали редом сви другови из вода, командири. За пријатељска лутања по стази између лепоте и страдања, а надасве другарства, попу Ђорђу, један је од командирских записа.

Док није ни помишљао како ће своју свештеничку каријеру обављати у војсци, Ђорђе је на војску гледао као на посебну институцију, од Бога дату људима зарад одбране, заштите, окриља безбедности. Веома значајну народ, и у физичком, али и у духовном смислу.

– Схватајући озбиљност пројекта увођења духовне димензије, у Војску Србије дошао сам првенствено из верских, тео-хуманих побуда. Располажући овим ваљаним предиспозицијама, сматрам да ће имплементација, верске службе, само надоградити и овако, висококвалитетне принципе живота и рада Војске као институције и бити стамено уточиште духовног мира сваког њеног припадника, понаособ. Треба бити одлучан у науку да се, оно што се сада након дугог временског пери-

ода изнова васпоставља, уради на најбољи могући начин. – каже капетан Ђорђе. – Морамо да сежемо најбољим узорима да, у ономе што смо прихватили да радимо и за шта смо оспособљавани, не будемо просечни него, најбољи.

Црква нису само епископи, монаси, свештеници, војска нису само генерали и војници. И црква, и војска су народ који рађа епископе, свештенике, генерале и војнике. Људима који су ми поверени на сталном сам располагању. Због њих и са њима спреман да идем и будем где год је потребно, у све мисије и изазове које ми налаже војносвештенички позив.

Доласком у Прву бригаду, Ђорђе је, у новом окружењу, видео само ред, рад, дисциплину и добронамерност људи, па у себи превасходно гледа војника који ће на најбољи могући начин извршавати све задатке које пред њега постављају командовање и свештенички позив.

Увођењем верске службе уграђена су још једна, нова, стално отворена, врата са којих, свима и свагда, допире ненаметљива добродошлица, која није тек израз куртоазije, него искрени позив да заједно радимо на сопственом побољшању и колективној хармонији. – каже капетан Ђорђе Стоисављевић Будимир М. ПОПАДИЋ

Београдска митрополија и српски духовни простор (1804–1918)

ИЗЛОЖБА АРХИВА СПЦ

Са отварања изложбе

Изложба коју је приредио Архив Српске Православне Цркве под тематским насловом „Београдска митрополија и српски духовни простор 1804–1918. године“, била је отворена 29. октобра 2013. године у просторијама Музеја Српске Православне Цркве на најбољи начин пружила је информацију о ономе што је учињено у протеклих годину дана на пољу сређивања историјски значајне архивске грађе црквеног порекла која је пре 25 година одложена и заборављена на звонику Цркве Св. Апостола Марка у Београду. Изложбу је отворио Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј у присуству представника црквеног, научног и друштвеног живота престонице, Републике Србије и региона.

Његова Светост је истакао да је постижање трајног решења за Архив Српске Православне Цркве једно од „горућих питања“ наше помесне Цркве и да ће се оно решавати уз сарадњу Цркве и државе.

Прва изложба одабраних архивских докумената који потичу из 19. века постављена је, иначе, као прва гостујућа изложба неке културне установе у обновљеном и реконструисаном Музеју Српске православне цркве и за то треба захвалити управнику Музеја СПЦ господину Владимиру Радовановићу и његовим тиму музеалаца.

Уочљиво је да је аутор изложбе, директор Архива СПЦ Радован Пилиповић, желео и успео да на конкретним примерима покаже повезаност Београдске митрополије Кнежевине и Краљевине Србије са другим српским црквеним и помесним областима које су тада још увек биле под страним политичким властима. Архивска документа која су изложена и објављена у каталогу који прати поставку сведоче о духовном јединству српског православног народа. Ова изложба сведочи како је занемарена архивска грађа, која припада фондовима Конзисторије Митрополије београдске, затим збиркама Митрополита Михаила (1859–1898), Инокентија (1898–1905) и Димитрија (1905–1920), права ризница за писање о српској националној и црквеној прошлости на основу непозанте и, до сада, научно неискоришћене фактографије. Обрад Унчанин

ИЗВОР: Православље

По доласку на просторе Балакана (6. и 7. век) Срби су најпре настанили средишњу планинску област. Христијанизација (похришћавње), која је наилазила на велики отпор, завршена је крајем 9. и у 10. веку, као последица продора службе и црквених списа на словенском језику и писму. Почети српске писмености, као и код осталих словенских народа, уско су везани за рад солунских просветитеља, Константина (у монаштво Ћирило) и Методија, током друге половине 9. века, а онда и њихових ученика, понајвише Климента Охридског. Резултати тог рада су глагољица (писмо које је саставио Ћирило), касније замењена ћирилицом и старословенски језик. Од раних сведочанстава те писмености, ваља поменути: „Темнишки натпис“ (10-11. век), „Маријинско јеванђеље“ (11. век) и писмо чувеног босанског бана Кулина (1189). Српска редакција старословенског језика коначно је уобличена у познатом „Мирослављевом јеванђељу“ (крајем 12. века), најстаријој и најлепшој књизи писаној ћирилицом, богато украшеној иницијалима и минијатурама. То јеванђеље указује да је формирање наше националне рецензије старословенског језика, у својој основи, било завршено пре оснивања самосталне српске цркве.

Књижевни споменици

Међу најзначајније књижевне споменике преднемањинског доба убраја се „Летопис попа Дукљанина“ (Барски родослов), написан у другој половини 12. века, сачуван само у латинском преводу истог Дукљанина, католичког свештеника из Бара, под насловом „Regnum Slavorum“ („Краљевство Словена“). У њему се приказује историја јужнословенских земаља од доласка Словена до средине 12. века, препуна прича и легенди, од којих је најлепша она о љубави и патњама Владимира и Косаре.

Основна обележја ране српске књижевности су религиозна оријентација и преведена књижевност. Стара српска књижевност отпочела је преводима и обухватала је скоро сва тадашња вреднија дела. Дакло, у њој преовлађују библијски списи, апокрифна (сумњива, лажна) литература, хагиографије (житија светаца), духовно песништво, црквено беседништво, богословски списи, историографија, правна дела и други садржаји.

Најтежње повезана с развојем државе Немањини, српска књижевност се тада најизразитије испољавала у животописима светаца и владара, посебно из династије Немањини. Међу тим биографијама, две су посвећене Стефану Немањи, а написали су их његови синови, најмлађи Растко (Сава) и средњи син, Стефан (Првовенчани). Свети Сава је у свом главном делу „Житије господина Симеона“, описао последње Немањине године, када се он одрекао престола (1196), замонашио под именом Симеон и извесно време био у Студеници. Вешто компонована и непосредно писана, та биографија спада у ред најбољих књижевних остварења старе српске књижевности. Као монах у грчком манастиру Ватопеду (Света гора), Сава је дочекао свога оца Немању, тада монаха Симеона, 2. новембра 1197. године. Ту су остали да заједно раде на подизању срп-

Родоначелник династије Немањини: Стефан Немања

Поводом 900 година од рођења
Стефана Немање

ВЛАДАР И СВЕТАЦ

Биографија Светог Саве о оцу Стефану Немањи (владао од 1168-1196, умро 1199), представља ремек дело српске средњовековне књижевности, али и први, далековиди, национални програм, остављен у аманет српском народу. Свети Сава је у свом главном делу „Живот господина Симеона“, описао последње године Немањиног живота, када се одрекао престола и замонашио под именом Симеон.

Пише:
Крسمан
Милошевић

ских монашких упоришта, манастира Хиландара и Карејске ћелије. Сава је у два маха одлазио у Цариград и од византијског цара из династије Анђела, која се ородила с породицом Стефана Немање, „добило дозволу“ да обнови опустели царски посед, манастир Хиландар и још неколико мањих манастира на Атосу. Када је Хиландар био довољно обновљен, „за примање људи од српског народа“, прешли су да живе у њему.

Због љубави Христове

За Хиландар је Сава користио типик (књигу за богослужење) Евергетидског ца-

риградског манастира, где су Немањини били други ктитори, „бирајући“ из њега делове који се могу применити у Хиландару, превео га са својим сарадницима и додао нове садржаје. Таква је прва глава, састављена од Савиних омиљених цитата из светих књига, који у ствари представљају његову личну исповест, као човека који се „одрекао света због љубави Христове“. Друга и трећа глава су уобличене тек после Немањине смрти.

Са типиком, Хиландар је добио и оснивачку повељу којом се заснива хиландарско властелинство. То је „Прва хиландарска повеља“ Стефана Немање, где он као мотив оснивања Хиландара наводи своју тежњу ка духовном животу. Учинио је то у облику своје аутобиографије, најпре у краткој рекапитулацији свог владарског живота, а онда, опширније, кроз интимну исповест о „монашењу и странствовању“ у Светој гори. Аренга повеље излаже „теорију“ о божанском пореклу власти и дубокој повезаности владара и народа, изражава морално схватање да је власт дата појединцу „ради добра народа“, коме он мора да „служи и штити га“, пред „људима

и пред Богом". Том теоријом владар постаје духовни отац, пастир свога стада, па је све пренето на новозаветну иконографију. Такав лик свога оца, владара и монаха, Сава је доживљавао за његова живота, а нарочито после смрти, који је дирљиво описао у „Извештају о боловању и смрти господина Симеона“, који је упутио браћи (Стефану и Вукану) у Србију.

После Немањине смрти, било је могуће довршити другу и трећу главу Хиландарског типика, које говоре о оснивању манастира и његовом ктитору. Одмах после полагања Немањиних моштију у манастиру Суденици, 19. фебруара 1907, Сава је отпочео велики и веома организован духовни рад. Поставши игуман у Суденици, за њу је прилагодио Хиландарски типик, а кратак нацрт Немањине биографије, развио у широку биографију – „Житије господина Симеона“ (1208).

Национални програм

„Живот господина Симеона“ је изузетно вредно дело српске књижевности. Сем што је то Немањина биографија, оно је, можда и више, Савина аутобиографија. Дело чини Савин далековиди национални програм, веома неопходан у грађанским ратом разрокованој и рањеној српској земљи. Лик Немање, као „оца и пророка“ који заповеда синовима да „живе у љубави и слози“, уз претњу проклетством ако не послушају његов завет, врло је жив, узбудљив и актуелан до данашњих дана. У то дело Сава је уградио све своје раније текстове: кратак приказ изградње Хиландара и стварање Хиландарског типика, делове несачуваног, а вероватно и недовршеног „Похвалног слова“ и цео „Извештај о боловању и смрти господина Симеона“, објединивши их општом структуром хиландарских повеља. Немања је умро 13. фебруара 1199. у Хиландару и тамо сахрањен. Његове мошти, које су већ тада сматране светим, пренете су у Србију око 1207. и положене у гроб у Богородичиној цркви у Суденици, по жељи владаревој. Гроб се и данас налази на истом месту. Иначе, Изградња манастира Суденице, са црквом посвећеном Богородици, одвијала се у времену од 1186-1196. године. Црква је осликана касније, за време Немањиних синова (1208-1209). То је прва у низу гробних цркава српских владара. Немања јој је још за живота одредио намену.

Није тачно утврђено када је Немања канонизован, али приличан број савременика и историчара сматра да је то било 1209. године. За ту прилику Сава је довршио раније започету „Службу светом Симеону“. Иако се „Служба“ потпуно придржава прописаних византијских узора, Сава је и овде успео да „изваја“ топао и хуман лик свога оца – свеца.

Самосталност цркве

За десет година боравка у Србији, Сава је учинио много на консолидовању прилика у држави и на црквеном плану. Помогао је брату Стефану у државним и дипломатским пословима, обнављао религиозни живот, градио цркве и манастире, деловао својом искреном побожношћу. Српске манастире је уредио по узору на Студенички типик. Са великом емотивном пањом, од Суденице је направио центар

Комплекс манастира Студеница налази се у изузетно живописном крају Србије

Понос нашег градитељства

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР СРЕДЊОВЕКОВНЕ СРБИЈЕ

Манастир Студеница по многима је један од најлепших српских манастира не само због префињене архитектуре византијско-рашке школе већ и због дивног предела на коме је саграђен. Студеницу је Стефан Немања градио од 1183 до 1196 када се исте године на државном сабору најпре одрекао престола у корист свог средњег сина Стефана, а затим и замонашио добивши име Симеон.

Под старатељством његовог сина Св. Саве, манастир Студеница је постао културни, духовни и медицински центар средњовековне Србије. Уз остала своја дела Св. Сава је написао Студенички типик, прво књижевно дело код Срба.

„Заповедам, дакле, свима вама од Господа Бога Сведржитеља да овај свети манастир буде слободан од оних који ту владају и да ни под ким не буде, осим под једном Свеопеваном Богородицом Добротворком и молитвом преподобног оца нашег и ктитора и оних који у њему и игуманује“

(Свети Сава, Студенички Типик, 12 глава)

Најстарији писани траг о манастиру Студеница потиче од Св. Саве који је забележио:

„Наш свети манастир овај, као што знате, било је ово место као пусто ловиште зверова. Када је дошао у лов господин наш и самодржац, Стефан Немања који је царавао свом српском земљом, и када је он ловио овде, изволи му се да овде, у овом месту сагради манастир овај на покој и умножење монашког чина.“

Од 1986. године манастир Студеница је под заштитом UNESCO-а.

духовног живота и Немањиног светачког култа, па је она постала „мајка српских цркава“. Долазећи из Свете горе, над очевим моштима је измирио завађену браћу, Стефана и Вукана, а онда и њихове синове, поставши једина морална снага која је могла да поврати мир у душама разједињене властеле, а народу улије веру у правичност.

У Никеји, 1219. године, Сава је постао први српски архиепископ, а Српска црква постала самостална. Тиме је Сава, у времену потпуне политичке неизвесности на балканским просторима, успео да у пуној мери оствари оно за шта се већ одавно определио, самосталност Српске цркве, која неће бити зависна од тада моћног Запада, али ни од Истока, који је једва преживљавао. Обликујући себе по моделима и схватањима великог хуманисте, Сава је узор човека видео у свом литерарном јунаку, светом Симеону, своме оцу Немањи, који је у Савиној књижевној интерпретацији парадигматичан (узоран) лик цивилизацијског човека, хришћанског владара и искреног духовника.

Родоначелник династије, Немања, постао је временом „небески заштитник своје земље и народа, молител и посредник између Христа и Богородице“. Култ св. Симеона мироточивог се временом раширио у читавој земљи. Ауторитет будуће лозе Немањића увећан је 1236, када се после смрти архиепископа Саве, усталио и његов култ. И тако, са „светим родоначелником“ (Немања) и „светим“ оснивачем аутокефалне цркве (Сава), династија је добила на светости, па се о Немањиним унуцима говорило да су од „светог, побожног или доброг корена“. Од Немање се династија почела називати „светородном“. Стефан Немања је поставио темеље владарске идеологије средњовековне Србије. Обједињену српску државу он је видео као равноправног члана хришћанске заједнице народа. Место јој је одредио према византијским владарским мерилима у оквиру хијерархије држава на челу са царством Ромеја, али и с Угарском краљевином у суседству.

Речни монитор „Сава“ („Бодрог“) брод са кога је започет Први светски рат

ПОСЛЕДЊА ДУНАВСКА ПЛОВНА ТВРЂАВА

Изласком из флотне листе наше Речне ратне флотиле нестали су са дунавске сцене монитори, класични артиљеријски бродови, који су дали свој пун допринос историји ратовања на Дунаву.

На почетку Првог светског рата, на Дунаву и Сави само су Аустроугарска и Румунија располагале речном ратном флотилом. Аустроугарска је створила моћну речну флотилу, која је одговарала њеним војнополитичким циљевима, а језгро су јој чинили монитори, оклопљени и наоружани бродови, способни да дејствују по свим циљевима на копну и да издрже противдејства земаљске артиљерије. На почетку рата Дунавска флотила је располагала са шест монитора и осам ведета.

Монитори, бојни бродови на рекама, били су дуги 50-60 метара, имали су оклоп дебљине 20-70 милиметара, који је штитио најважније делове од зрна земаљске артиљерије. Зрна са копна су могла једино да оштете димњак, ветроловке, јарбол, топовске штитове и просторије изнад оклопљене палубе, али тиме убојна моћ монитора није могла бити много умањена. Пушчана и митраљеска ватра имале су врло слабо дејство. Наоружање монитора било је снажно. Монитори са две куле имали су једну до три хаубице 120 mm и два топа истог калибра, два до три противавионска топа 70 mm и два до седам митраљеза. Тако тешко наоружани и оклопљени монитори били су релативно спори: брзина им се кретала 12-25 километара на час.

Монитор „Бодрог“ гађао Београд

Монитор „Бодрог“ је изграђен 1904. године, заједно са монитором „Темеш“, у бродоградилшту Danubius-Schonischen-Hartmann у Будимпешти. Имао је депласман 440 тона, дужину 56,2 метра, ширину 9,5 метара и газ 1,2 метра. Наоружање: два топа 120 mm, топ 66 mm, топ 40 mm, и пет митраљеза 7,9 mm Погон снаге 1.400 КС. Брзина 13 чворова. Оклоп - бок 40 mm, палуба 25 mm. Акциони радијус 500 километара. Посада: пет официра, 30 подофицира и 56 морнара.

Два дана пре објаве рата, аустроугарска флотила је концентрисала своје снаге. У саставу главнине тих снага на Дунаву, у оперативној бази у Земуну, поред монитора „Темеш“, „Самош“, „Кереш“ и три патролна чамца, нашао се и монитор „Бодрог“.

Бомбардовањем Београда са овог монитора 28. јула 1914. године у 23.00 часа, Аустроугарска је започела Први светски рат.

Током 1914. године монитори су без већих губитака и оштећења уздужном и бочном ватром подржавали операције аустроугарских снага, рушили места дуж обала и успешно продирали из Дунава у Саву, дефилијући поред одбране Београда, која ни-

Пише
Бошко Антић
контраадмирал
у пензији

је имала средстава којима би им се супроставила. Српска војска није имала своју флотилу. Пољска артиљерија није се могла са успехом супроставити мониторима, а није било брзометне артиљерије већег калибра, великих почетних брзина и положене путање.

Крајем септембра аустроугарска команда је одлучила да пребаци део флотиле из Дунава у Саву, где су вођене борбе, пошто део флотиле стациониран у Брчком није могао да ступи у дејство услед ниског водоостаја.

Монитори су постигли велике успехе и после пораза аустроугарских офанзива, са дејством и потпомагањем трупа, које су се повлачиле, као код Винче и Вишњице, код понтоноског моста код Београда и других места. Да није било монитора, гоњени непријатељ би претрпео теже губитке.

У новембарској офанзиви флотила је потпомагала прелазак своје војске код Гроцке. Офанзива се завршила неуспешно за аустроугарску војску и приликом повлачења преко Саве и Дунава, након пораза на Колубари. Том приликом значајну помоћ указала је флотила Копненој војсци подржавајући повлачење левог крила, које се ослањало на ток Дунава код Гроцке. Монитори су интензивно и непрекидно по групама нападали српске трупе, које су напредовале правцем Гроцка - Београд и тиме штитиле повлачење сопствених снага преко Винче и Вишњице, где је 15. децембра извршено њихово извлачење преко Дунава. Том приликом, због недовољног броја парних понтоносних скела, превозење трупа вршено је мониторима, наоружаним бродовима и патролним чамцима. Српска војска покушала је да омета дејства монитора поновним минирањем Дунава, што су онемогућили патролни чамци.

После Колубарске битке

Група монитора, која је упућена у Саву, подржавала је повлачење сопствених снага код Новог Села, а нарочито код Шапца, где је уједно пружила помоћ у евакуацији града. Код Београда јединице флотиле штити-

ле су трупе које су се извлачиле из борбе преко Савског моста и то врло ефикасно, све до последњег момента.

Монитори су дуж читавог тока Саве, од Новог Села до Београда, уништавали сва превозна средства, да се спречи прелаз српске војске из покрета и онемогући даље гоњење потучених јединица. Уништен је и сав прелазни и други материјал, који су трупе оставиле због брзог повлачења. По извршеном повлачењу монитори су уништили и понтоноски мост на Сави.

Аустроугарска Дунавска флотила је извела своје најважније операције за време преласка снага фон Макензена код Београда. Дунавска флотила, од осам монитора и две ведете, имала је задатак да потпомаже преласке 3. аустроугарске армије код Београда, и то на Сави, код Аде Циганлије, и на Дунаву код Калемегдана и низводно.

Противнапад са Калемегдана

У току ноћи 6/7. октобра, после артиљеријске припреме, укрцан је у Земуну први ешелон једне дивизије и пребачен десним и левим рукавцем Великог ратног острва испод самог Калемегдана. Ти аустроугарски делови, уз велике губитке, искрцали су се и укопали код железничког насипа, испод самих зидина Калемегдана, а снажан противнапад и ватра српских трупа са тврђаве довели су их у врло тешку ситуацију. Пребачене јединице нису могле да успоставе мостобран. Њихов положај био је отежан због кише и слабе прегледности, тако да су остајале без артиљеријске подршке и везе са позадином и трпиле велике губитке. Даље прелажење трупа у току 7. октобра је потпуно обустављено. Четири моторна чамца флотиле, који су стављени на располагање команди прелазца, уништила је српска артиљерија. У таквој ситуацији сав терет борбе преузели су монитори, па Аустријанци могу њима само да захвале што су искрцани делови издржали до 8. октобра, када је уз подршку чамаца успело да се под Калемегдан пребаци нове снаге.

Монитор као плен српске војске

У тешкој ситуацији непријатељска команда упутила је у помоћ својим искрцаним трупама миноере „Бодрог“ и „Марош“, али су они упали у јаку ватру са Врачара. За подршку „Бодрога“ и „Мароша“ упућена су још три монитора: „Сава“, „Кереш“ и „Лајта“, а тешка артиљерија је напала српску артиљерију. Успешно дејство аустријске тешке артиљерије омогућило је мониторима „Лајта“ и „Кереш“ да се дунавским рукавцима привуку до погодних места испод Калемегдана и да, заклоњени од дејстава српске артиљерије, отворе бочну ватру из непосредне близине на српске положаје, које су им искрцане трупе и гласом и сигнализима показивале. Благодаречи материјалној подршци и сигурности због присуства монитора, искрцана аустријска војска одржала се до ноћи 7/8. октобра, када су јој стигли нова појачања. За то време монитори „Бодрог“, „Марош“ и „Сава“, у смени са „Темешом“, „Ином“ и „Енсом“, са простора око горњег рта Великог ратног острва гађали су српску артиљерију на Врачару и Калемегдану.

Седмог септембра монитори су постигли значајне успехе, али су следећег дана доживели тешке тренутке.

Брод „Сава“ у саставу наше Речне ратне флотиле

Трупе фелдмаршала Макензена успеле су да пређу Саву и Дунав и да 9. октобра заузму Београд. Од тог момента престале су ратне операције флотиле на том сектору.

После дејстава код Београда, монитори аустроугарске Дунавске флотиле су дејствовали на румунском фронту. Међу њима је био и монитор „Бодрог“.

Пред крај рата Дунавска флотила састојала се од два дивизиона монитора и од дивизиона патролних чамаца. Била је подељена у борбене групе од по два монитора и по два патролна чамца. Укупно је флотила имала осам монитора („Босна“, „Енс“, „Сава“, „Темеш“, „Бодрог“, „Кереш“ и „Самош“).

После пробоја Солунског фронта 15. септембра 1918. године, Дунавска флотила је подржавала и обезбеђивала прелазе аустроугарске војске у Србији са артиљеријом, а уз то и штитила конвоје речних транспорта уз Дунав.

После формирања састава од свих пловних објеката, флотила је 13. октобра испловила из Браиле.

Приликом подржавања преласка остатака аустроугарске војске из Србије на леву обалу Дунава код Панчева, у току ноћи 31. октобра 1918, због изненадне појаве магле, насукao се монитор „Бодрог“. Монитор се није могао одсукати, па су му у помоћ притекли други монитори, а после њих брод за спасавање „Самсон“ и најјачи дунавски реморкери „Вулкан“ и „Донау“. Реморкере је, при покушају спасавања, потпила артиљерија српске војске. Тако је монитор постао плен српске војске.

Командант аустроугарске флотиле, капетан бојног брода Мариус Ратковић, који се од 28. октобра налазио са командним бродом у Новом Саду, примио је 30. октобра депешу о предаји Дунавске флотиле мађарској влади у Будимпешти. Југословени и Чеси, укрцани на бродовима флотиле, отказали су послушност.

После сједињења свих бродова флотиле код Новог Сада, флотила је 1. новембра наставила узводну вожњу, с тим да што пре стигне у Будимпешту.

У саставу Речне флотиле Краљевине Југославије

После закључивања примирја 1918. године за Централним силама, а сходно условима капитулације аустроугарске војске, адмирал Трубриџ је послао у Будимпешту свог помоћника са одељењем бродараца из српске Бродарске команде и неколико енгле-

ских морнара. Двадесет четвртог децембра 1918. године у Београд је дотегло пет монитора („Сава“, „Енс“, „Босна“, „Темеш“ и „Кереш“) и патролни чамци „Барч“ и „Велс“.

Први ратни бродови новоформиране државе упућени су ка Будимпешти да гуше револуцију у Мађарској. У Будимпешту су упућени монитори „Босна“ и „Енс“ са једним моторним чамцем, док је монитор „Кереш“ упућен у Сегедин. У међувремену је дошло до преврата и супростављања владе Беле Куна. Када су монитори упловили у Будимпешту, мађарске јединице народне војске су са обале и мостова напаале мониторе при упловљавању. Том приликом рањен је и командант групе монитора поручник бојног брода Дарко Мажурањић (негде пише да се звао Божидар), унук песника Ивана Мажурањића.

Потапање у априлском рату 1941. године

Командант састава је одлучио да се и поред опасне ситуације у коју је запао, по сваку цену повуче. При повлачењу, монитори су са мостова, митраљеском ватром и бомбама, нападнути са свих страна. Ипак су прошли поред препрека, па и минских, и сутрадан стигли у Бају, где су остали на стражи. Ту су им се прикључили бродови под мађарском заставом, а кратко време након тога сви монитори, осим „Кереша“, допловили су у Земун, потом у базу у Новом Саду, где су сачекали одлуку, према мировном уговору, о њиховој подели међу подунавским земљама. Југославија је добила мониторе „Босна“, „Енс“, „Кереш“ и „Бодрог“, који су добили нова имена - „Вардар“, „Драва“, „Морава“ и „Сава“. Тако је аустроугарски монитор „Бодрог“ постао југословенски „Сава“.

У Априлском рату 1941. године монитори „Вардар“ и „Сава“ нашли су се у Дубовцу. Командант монитора „Сава“ био је поручник бојног брода Миливој Коцкар.

Наиме, чим је Божидар Аранђеловић, командант монитора „Морава“ добио телеграм од поручника бојног брода Божидача

Заборављени сведок историје

БРОД - МУЗЕЈ

Остаци аустроугарског монитора „Бодрог“ (нашег „Сава“), те својеврсне пловне тврђаве, с којег је 1914. године испалена прва топовске гранате на Београд, чиме је отпочео Први светски рат, налази се на обали Дунава код Аде Хује. Брод је три пута потапан и вађен из Дунава и Саве, а данас служи као пристан.

Више не личи на онај брод који је током бурног 20. века пловио под заставима четири државе, које више не постоје: Аустроугарске монархије, Краљевине Југославије, Независне Државе Хрватске и ФНР/СФР Југославије.

Министарство културе је 2005. године брод „Сава“ прогласило културним добром и ставило под заштиту државе.

Питање судбине брода богате историје, покренуто у Скупштини Србије посланик Жика Гојковић, а министар одбране Небојша Родић је одговорио да је идеја да се брод са Аде Хује, извуче из воде и преуреди у музејски простор, где ће моћи да се експонатима, документима и фотографијама дочарају збивања у Србији од 1914. до 1918. године и да буде спреман за обележавање краја Првог светског рата

Овако, нажалост, данас изгледа чувени брод

Николића да се Команда Базе Речне флотиле извлачи из Новог Сада и да ће мост на Тиси код Титела бити срушен, запловио је низводно и око двадесет и три часа 11. априла, пристао је са бродом на шлеп на десној обали Саве у Београду. Одмах су се састала сва три команданта монитора јер су „Сава“ и „Вардар“ упловили истог дана по подне. С њима је упловио и реморкер „Танаско Рајић“, који је 6. априла положио мине на ушћу Нере у Дунав. Одлучено је да се сва три монитора потопе, да се посаде укрцају на реморкер „Танаско Рајић“, и путнички брод „Корана“, а затим пребаце у Забржје (око 40-ак километара удаљено) код Обреновца. Од Обреновца до Боке требало је да се морнари пребаце возом. Посада „Вардара“ је прва потопила свој брод и укрцала се на брод „Танаско Рајић“, затим је потопљена „Сава“, чија је посада укрцана на „Корану“ и најзад „Морава“ чија је посада подељена и укрцана на ова два брода.

Када изостане садејство

Морнари су се тешко растали од својих бродова. Многи од њих су плакали или стајали немо док су бродови лагано одлазили на дно. Растајало се од нечега чему се припадало свим бићем.

Монитори су потопљени око један час 12. априла, а реморкери су одмах запловили. Када су пловили испод моста преко Саве,

изнад ушћа Саве у Дунав, зачула се страшна експлозија. На бродове се срушио мост.

Шта се десило? Због надирања немачких оклопних јединица и моторизованих трупа кроз Срем, одлучено је да се мост између Земунa и Београда сруши у ноћи између једанаестог и дванаестог априла. Био је то део плана одбране Београда и уобичајена борбена радња у спречавању непријатеља у савлађивању водене препреке каква је Сава. Та дужност поверена је инжењеријском потпоручнику Оскару Кланчеку, после рата потпуковнику Југословенске народне армије. Он није био обавештен о проласку бродова, јер организованог садејства није ни било.

Од 110 укрцаних чланова погинуло је 95, а остале је спасао реморкер „Рашка“. Међу погинулима био је и командант монитора „Вардар“, поручник бојног брода Миливој Коцкар.

Касније је у Обреновцу формиран Мешовити одред од преосталих чланова посаде монитора и осталих бродова који су били потопљени у близини Забрежја. Тих 450 људи, наоружаних личним наоружањем и поскиданим митраљезима са бродова, кренули су према Јадрану. Једна група је и стигла у Боку, а друга само до Пала код Сарајева, где су се јавили Врховној команди, од које су добили наређење: „Положите оружје, јер је донесена одлука о капитулацији“. Тако су се ови јунаци борили на Дунаву и Сави, потопили своје бродове да непријатељу не падну у руке, а капитулирали на планинама изнад Сарајева.

После извешене реконструкције и пренаоружања, монитор „Сава“ имао је депласман 380 тона, димензије 56х9,5х1,5 м. Погон се састојао од две стапне машине од 515 киловата (700 коњских снага). Пловио је брзином 22,5 км/час, а посаду је чинило 90 чланова. Био је наоружан са два топа 105 мм, двоцевним топом 40 мм, једноцевним топом 40 мм и четири топа 20 мм.

Основна намена – подршка КоВ

Монитор „Сава“ извадила је Речна флотиле Независне Државе Хрватске 1943. године. Задржао је име „Сава“, а партизани су га потопили ноћу 8/9. септембра 1944. године код Славонског Брода.

Потопљени монитор код Славонског Брода поново је извађен и реконструисан 1952. године и уведен у састав Речне ратне флотиле под именом „Сава“. Пловио је до 1962. године, а онда је 1963. године расхолован. Његовим изласком из флотне листе наше Речне ратне флотиле нестали су са дунавске сцене монитори, класични артиљеријски бродови, који су дали свој пун допринос историји ратовања на Дунаву.

У плану је била градња још једног монитора до краја 1963. године, али то није остављено. Речни монитор је имао карактеристике класичних артиљеријских бродова са јаким артиљеријским наоружањем и добро оклопљеним боковима и палубом. Због ограничених маневарских могућности и развоја савремене авијације постао је уносан циљ за дејства.

Монитор „Сава“ био је намењен за дејства по циљевима на копну и на води, ради подршке јединицама Копнене војске дуж река.

УРЕЂУЈЕ:
мр сц.
Часлав Антић

Зрачење мобилних телефона и здравље

ВИШЕ ШТЕТНИХ УТИЦАЈА

Неки од конкретних биолошких проблема су нарушавање крвно-моздане баријере, генетска оштећења, слом међућелијске комуникације и повећање ризика од рака. Зрачење блиског поља такође доприноси оштећењу ДНК.

У магазину „Одбрана“ број 187 од јула 213. године објављен је занимљив чланак о зрачењу мобилних телефона и утицају на људски организам. Нашим читаоцима преносимо најзанимљивије делове из тог текста.

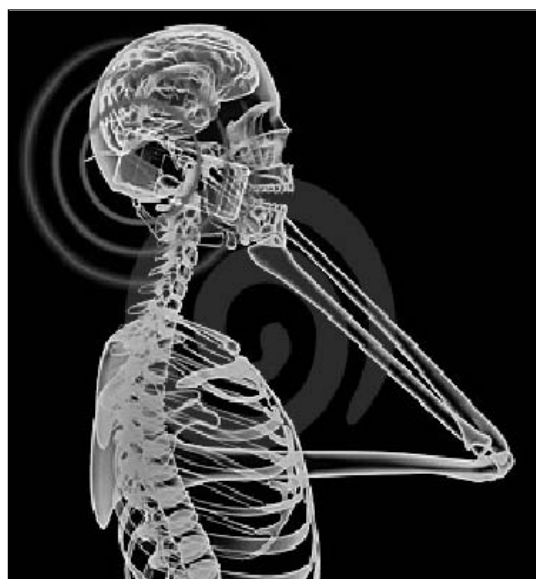
Шведски стручњаци на Каролинска институту још 2004. године саопштили су да после десетогодишњег коришћења мобилних телефона расте опасност од тумора у уху. На страни на којој се обично користи мобилни телефон, у односу на другу страну, 3,9 пута се чешће јавља акустички неврином (бенигни тумор). Као последица пречесте употребе мобилног телефона константован је и случај канцера у облику лоптице на десној страни мозга.

Да би се смањио ниво штетног поља код мобилних телефона, посебно старије израде, неопходно је коришћење екстерних слушалица с микрофоном, јер је тако мобилни апарат, при коришћењу, удаљенији од главе. Неки мобилни телефони имају уграђен појачивач говорног сигнала (спикерфон), тако да апарат може бити удаљен од главе и до пола метра, што минимизује ниво штетног зрачења.

Заглушеност и тешкоће са видом

Немачки истраживачи са Универзитета у Есену указују да су људи који користе мобилне телефоне троструко више изложени појави рака ока. Тим с Универзитета Комултенсе у Мадриду закључио је да је утицај мобилних, телефона на ћелије мозга већи него што се то мислило и да чак и облик телефона појачава јачину магнетног поља које се ствара. Многи корисници мобилних телефона већ су се жалили на болове у пределу ушију, загушеност и брујање, главобоље и тешкоће с видом.

Мобилни телефони су све само не

Свака употреба мобилних
апарата штетно делује на организам

потпуно сигурни и безопасни. Неки од конкретних биолошких проблема су нарушавање крвно-моздане баријере, генетска оштећења, слом међућелијске комуникације и повећање ризика од рака. Такође је познато да сигнал за пренос информација, познат као „зрак блиског поља“, који емитује антена мобилног телефона, представља врло опасан и специфичан облик електромагнетског зрачења (ЕМЗ) који делује на рад мозга и тела. Зрачење блиског поља шири се од антене до удаљености од 15 до 18 цм у свим смеровима. Оно је резултат слања енергије потребне за пренос радиосигнала до базне станице, која може да буде километрима далеко. Сваки пут кад активирамо телефон за позивање или пријем сигнала односно говора, било да га држимо уз главу, прикочаног уз појас или у џепу, излажемо се опасним таласима за пренос информација - зрачањима блиског поља. У новијим мобилним телефонима антена је скривена и невидљива кориснику, но упркос томе зрачење бли-

Људи телефонирају ходајући, безбрижно, не знајући да себи сами наносе штету

Није добро држати мобилне телефоне око појаса и у џеповима

ског поља је и даље опасно за здравље.

Примећено је да особе које мобилним телефоном причају у просеку сат времена дневно, или дуже, не чују звуке високе фреквенције, нарочито на уву на коме чешће држе мобилни телефон.

Утицај на промену ћелија

Зрачење блиског поља такође доприноси оштећењу ДНК. Многе студије су откриле микронуклеусе (фрагменте ДНК окружене мембраном без физиолошке улоге) у крви људи који користе мобилне телефоне. Микронуклеуси су резултат пропадања способности ћелије да се обнавља и указују на генетска оштећења. Ако ћелије мозга постану неспособне за обнављање, могу да се развију тумори.

Још више забрињава чињеница да присуство микронуклеуса такође може да укаже на друге здравствене проблеме, као што су ослабљен имунитет, поремећај спавања, поремећај пажње, аутизам и Алцхајмерова болест. Знајући да су главне жлезде те-

ла хипофиза, хипоталамус и епифиза смештене у мозгу, можемо да предпоставимо да континуирана употреба мобилних телефона представља опасност за изазивање и потенцијално јаких поремећаја способности хормонске сигнализације.

Ту су и струјни кругови ћелијских телефона који стварају конкурентну енергију и изазивају ометања биополја или енергетског поља корисника телефона. Та врста амбијенталног електромагнетног зрачења угрожава многе физиолошке процесе. Кад се мобилни телефон прикључа за појас или држи у џепу од панталона, амбијентално поље најјаче погађа ткива и органе у

подручју карлице, односно оне којима је најближе. Две студије с мушким корисницима мобилних телефона, већ су показале смањење броја сперматозоида за трећину код оних који апарате држе углавном за појасом или у џеповима од панталона. Како све више жена носи мобилне телефоне, прикључане за појас, могли би да буду угрожени и женски репродуктивни органи.

Такође је потребно упозорити на опасност од амбијенталног зрачења слушалица. Данас се признаје да слушалице не само сто не штите кориснике мобилних телефона, него заправо могу да повећају емисије зрачења ка мозгу и до 300 одсто. Посебно је опасна најновија блутут технологија. Најбезбедније слушалице су оне са шупљом ваздушном цеви.

Превентивне мере заштите

У пионирским истраживањима о ефектима зрачења мобилних телефона на мозак, у којима су анализиране људске ћелије а не ћелије пацова, научни су нашли да чак и емисија зрачења ниског нивоа из апарата утичу на промену ћелија. На основу спроведених анализа научници су закључили да уочене промене могу да оштете и онеспособе сигурносну баријеру у телу која штити мозак од штетних супстанци у крви.

Све већи број истраживања о мобилним телефонима и њиховом утицају на здравље води ка томе да одређене земље све више размишљају о увођењу одговарајућих заштитних мера. Кина, на пример, чини одређене напоре да примора телефонске компаније на смањење нивоа зрачења.

Уколико кратко и повремено користимо мобилни телефон, он неће имати већи негативни утицај на наше здравље. Али уколико пречесто телефонирамо, или пак учестало шаљемо поруке, може доћи до слабљења имунитета, оштећења слуха, тумора на мозгу или смањења репродуктивне способности. На прве знаке оштећења слуха треба да нас упозори топло уво или „зујање“ у ушима. Тада је време да привремено оставимо мобилни

Мали савети велика корист

СИРУП ЗА ЧИШЋЕЊЕ ОРГАНИЗМА

Исцедите једнаке количине сока од свеже цвекле, свеже шаргарепе и свеже црне роткве. Све заједно сипајте у нештојену емајлирану шерпу, поклопите шерпу и ставите је на три сата у топлу рерну.

Добијени сируп чувајте у добро затвореној флаши у фрижидеру. Пијте га три пута дневно пре јела, узимајте по једну кашику. У овај сируп можете додати и мед.

Цвеклу треба јести што више, јер је ефикасно средство за чишћење организма од свих отрова, у које спадају и продукти радиоактивног зрачења.

ПРОТИВ БОЛОВА У ЖЕЛУЦУ

Свима онима који пате од чира на желуцу и дванаестопалачном цреву, препоручују се три једноставна народна лека:

1. Узмите сирово беланце кокошијег јајета, али га немојте одмах прогутати већ га дуго, дуго жваћите у устима. Беланце помешано са пљувачком ствара заштитни слој и штити слузокожу желуца.

2. Такође се препоручује и жвакање свежег, сировог хељдиног брашна. Потребно је дуго жвакати ово брашно, које, добро помешано са пљувачком услед жвакања, такође ствара заштитни слој око оболеле слузокоже.

3. Пијте сок од сировог кромпира

КОКТЕЛ ПРОТИВ ГАСТРИТИСА

Помешајте у већој тегли пола литра свежег киселог млека и пола килограма меда. Смесу држите у фрижидеру. Пијте по пола чаше сваког јутра. Ова једноставна смеша знатно побољшава стање желуца.

УЉЕ ЗА ЈАЧАЊЕ СЛУЗОКОЖЕ ЖЕЛУЦА

Помешајте 50 г сунцокретоног уља, 50 г меда и 100 г ланеног семена, смлевеног у млину за кафу. Држите ову смесу у тегли у фрижидеру. Узимајте по једну кашику ујутру на празан желудац, током две недеље.

Овај рецепт је погодан како за гастритис са смањеном киселином, тако и са повећаном киселином. Јача слузокожу желуца.

телефон. Мушкарцима се саветује да мобилне телефоне не држе у џеповима панталона, јер њихово зрачење може да оштети или трајно уништи сперматозоиде, а трудницама да што мање користе мобилни телефон и да га, кад није у употреби, држе најмање пола метра од тела.

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА
СТРАНА:

Година XII ■ Број 121 ■ Јануар 2014.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић, Крсман Милошевић,
мр Александар Симоновски, Радисав
Ристић, Ранко Бабић, Будимир М.
Попадић, Никола Оташ
Душан Старчевић

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац),
Ранко Бабић (Ниш), Предраг Добић
(Сремска Митровица), Радивоје
Здравковић (Подгорица),
Ило Михајловић (Чачак),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Јово Бенцун (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић, М. Чуљић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

ДИСТРИБУЦИЈА
Павле Лучић

Лист излази месечно.
Тираж: 3.000 примерака
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

CIP –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ISSN
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи за-
кљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул.
Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел.
011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима:
уторком од 17.00-19.00 часова;

***Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београда, ул.
Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“, тел.
011/2446977 и 064/1427122; Клијенте прима по-
недељком, средом и четврком: зими од 17.00 -
19.00 а лети од 18.00 -19.30;

***Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**, из
Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел.
015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима: че-
твртом од 18.00 - 19.00 часова;

За потребе војних пензионера ови адвокати
обављају следеће правне послове: давају бес-
платне правне савете и пружају све остале
адвокатске услуге уз накнаду по важећој адво-
катској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати
Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац Сте-
фановић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јо-
вановић). Редослед адвоката дат је по редосле-
ду склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране
преко Удружења војних пензионера Србије
требаће би да знате да услуге могу користити
чланови УВПС, чланови њихових породица,
као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне
услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за са-
храну или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почасти,
- помоћ око сређивања докумената пре и
после сахране ради регулисања права чланов-
ва породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице пре-
минулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у
месним и општинским организацијама УВПС,
или директно на тел. 011/8333-142 и 011/6161-
769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

ТРАДИЦИОНАЛНО ДРУЖЕЊЕ ИНЖИЊЕРАЦА

Позивају се припадници свих класа Војне ака-
демје и Средње војне школе на традиционално
дружење инжињераца.

Дан инжињерије ЈНА биће обележено 7. марта
у Хотелу „Бристол“ са почетком у 12 часова.

Да би дружење протекло организованије, по-
требно је пријавити се Милошу Чавићу
(011/2505-449 и 063/636-844), Недељку Васови-
ћу (060/030-6938), Стевану Стојановићу
(015/346-364) и Здравку Арсенијевићу (011/8721-
778).

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕ- РЕ

У склопу сарадње са УВПС,
Стоматолошка ординација „Пре-
зидент М“, Звездара, Михаила
Булгакова (бивша Душана Петро-
вића Шанета) 46, са тимом иску-
сних стручњака, војним пензионе-
рима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стома-
толошки преглед, консултација и
стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге
(протезе, пломбе, наδοградње и
друго), уз значајне финансијске
погодности – плаћање на рате или
са попустом, у зависности од вр-
сте услуге.

Доказани тим стручњака нуди
**све стоматолошке услуге брзо,
квалитетно и повољно.**

Телефони за контакт и инфор-
мације: **011/342-7481, 063/214-
800, 064/135-1487.**

In memoriam

Милан Атљић
(1940 - 2014)

**ЧОВЕК
ЈАКЕ ВОЉЕ**

Милан Атљић рођен је 15. јуна 1940.
године на Косову и Метохији, у селу Ку-
пуз, у општини Пећ. Као петогодишњак
досељава се са породицом у село Ру-
ђицу код Сомбора, где завршава
основну школу, а гимназију у Панчеву.
Љубав према војном позиву води га у
Војну академију коју завршава 1962.
године. Током војне професије успе-
шно је обављао командирске и коман-
датске дужности у јединицама везе,
као и дужност начелника везе у 12. ди-
визији и Новосадском корпусу, од Ки-
чева, преко Битоља до Новог Сада.

По пензионисању у чину пуковника
активно се укључио у рад УВП Новог
Сада, а током три године налазио се на
челу Гро. Уважаван од колега, али и
градских структура са којима је сара-
ђивао, испољавао је готово невидљиву
упорност и челичну вољу, улажући не-
себично себе, своје знање и способно-
сти у решавању како појединачних,
личних проблема, тако посебно и у
борби за углед и достојанственији жи-
вот војних пензионера Новог Сада. Ре-
чи не може се и није могуће нису по-
стојале у његовом вокабулару. Остао је
доследан бризи за војне бескућнике и
најугроженије колеге.

Чинио је све да одржи животну офи-
цирску ведрину која га је одувек краси-
ла, и посвећеност решавању проблема
војних пензионера.

МЕЊАМ ДВОСОБАН СТАН

у Панчеву од 53 квм за једноособан у
Београду, уз доплату. Стан је
комплетно реновиран:
телефон 063/8484-326.